

יד לשון

ל ספרים

LIVRO

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ח

GRAMATICA

HEBRAYCA

& CHALDAYCA

Estilo breve & facil.

*Dedicado a os Ss. Parnasim de
Talmud Torà, & Thezoureyro
de Hes-Haym.*

Por Selomoh de Oliveyra.

Em casa de David Tartas

Por Semuel Teykeyra 5449

בס"ד

ספר זה נסרק ונעבד ע"י
"יודאיקה אימג' אוצרות התורה בע"מ".
ניתנת רשות ל"היברא בוקס" שע"י חיים רוזנברג
להכניסו לאתר ולהפיצו לצורך שימוש אישי בלבד.

וזאת למודעי

אין רשות לאף אחד להדפיסו או להעתיקו
בכל אופן שהוא או בכל אמצעי שהוא
בין בחינם בין בשכר בין ליחיד בין לרבים

ניתן להשיג עותק מספר זה ועוד ספרים
אוצרות התורה וכן התוכנה המשולבת

(בשילוב אוצר הפוסקים)

אצל:

בית ספריית מורגנשטרן

רחוב רבא 14 ת.ד. 3620 אשדוד

טלפון 08-866-0821 פקס 08-866-5059

OTZROT HATORAH

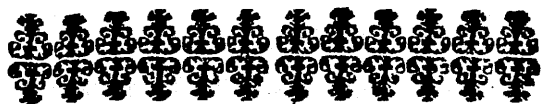
THE MORGENSTERN LIBRARY

14 RAVAH STREET

P.O.B.3620 ASDOD, ISRAEL

Email- kidosheypolin@bezeqint.net

This sefer has been provided by
Judaica Image OTZROT HATORAH for individual use only.
All rights reserved by Judaica Image OTZROT HATORAH.
Permission is only granted to Hebrew Books Org.
No Permission is granted (in any form to distribute these books)
to anyone else even if they don't sell them.

DEDICATORIA

*A os Nobilissimos Senhores Parnasim
de Talmud Toráh, & Thezoureiro
de Hes-Haym.*

O S^r. Abraham Nunez Henriques.

O S^r. Ymanuel Levi Mendez.

O S^r. Iosseph Abrabanel Barboza.

O S^r. Yshac de Matityá Aboab.

O S^r. Simhon Abrabanel Souza.

O S^r. Mosch Curiel. *Thezoureiro.*

DE VMS. (Illustrissimos Senhores) he a obra , posto que seja meu o trabalho, he a obra de VMS. porque como Regentes de nossas Universidades, tudo o que se faz para utilidade dellas, a VMS. se deve todo o empenho.

**

DEDICATORIA

nho. He pois esta obra, parto legitimo para a obriguacão do Medrás em que affisto, pello que a VMS. he dado a protecção desta Empreza. Já os tempos passados (em tempo de Illustres Senhores) dey à estampa o Vocabulario Hebrayco, segunda parte da Gramatica; agora fac a primeira, (que antaõ prometi) por estillo corrente, claro pella dispozição, & breve para facilitar-se a os Estudâtes; Ajunteilhe a Gramatica Chaldayca, em hums breves apontamentos que bastaõ para o que sabe a Gramatica Hebrayca.

Acrefentey mais para logro de meu intento, neste Volumen, as Regras que se daõ a os que estudaõ a Guemará, que os principian-

DEDICATORIA

piantes necessitaõ dellas: & o reformey com hum Yndex de todos os Preceyos, por Alpha-Beta, para se acharem facilmente seus Origens. E por ser tudo isto obras, que na Escola se frequenta, a VMS. vaõ dedicadas, para lhes dar o esforço & valor; reconhecendo o fervor de seu zelo, com a continuaçaõ & assistencia para seu augmento, & a vontade de animo devoto, paraque floressa o estudo, com seu anello.

Das Artes liberaes (que saõ sette) as trez primeiras tocaõ à falla & discurso, estas se comprehendem nas obras que hëy feyto para andarem todas em hum Volumê, para comodo de todos. A Gramatica he esta, com seu Alpha-Beto
pellas

DEDICATORIA

pellas Raizes das palavras. A Logica he as Regras & frazis do Talmud, & o termo das propozições de arguyr & destinguir, para a concluzaõ, que agora sac a luz. A Rethorica he a proza elegante no seu estilo, em modo de historia: E os versos de Poezia, com as Regras dessa Arte, & ordem dos cõsoâtes.

Tudo isto he a occupaçaõ do estudo deste Medrás; E VMS. receberáõ a vontade desse piqueno offerecimêto, para lhe dar o amparo & protecçaõ: Onde como Sol luzem os rayos de seu cuydado & vigilancia, esperando reverberarãõ os do Sol Divino em VMS. com a remuneraçaõ de premio felice, & augmento gloriozo.

Muy humilde Servidor de V. M. S.

SELOMOH DE OLIVEYRA.

A 25. de Kislev Anno 5449.

לקחת מוסר השכל
*Contem este Volumen
 completo.*

<i>Gramatica Hebraica</i>	יד לשון
<i>Gramatica Chaldaica</i>	דל שפתים
<i>As Rayzes da Escritura</i>	סץ חיים
<i>O Chaldaico da S. S.</i>	כתוב ארמית
<i>Alpha-Beta Hebraico</i>	זית רענן
<i>Vocabulario Portuguez</i>	אילן וענפיו
<i>Rethorica Hebraica</i>	אילת אהבים
<i>Poezia Hebraica</i>	שרשות גבלות
<i>Logica Rabinica</i>	דרכי נועם
<i>Index dos Preceytos</i>	דרכי ה'

למוד תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה:

I.

אמשל זמני אל זמן ולגת
רונע בשוא גלים ואין מרגוע
ילדות ושחרות איש ידוע נגת
קיץ וחום חורף וקור לגווע •
ימי כצל עובר ואין לו פנע
לרוץ פעמיו שם ונע ינוע
ניסן לראש מלה מלא עינים
מקצה חקופתו ערי שולים :

2.

ירעה באידי שור נכה רגלים
סזן תאומים יענט יוריע
חמזו צמדטן יחצה לשנים
אומר תקופה יום ליום יביע •
בא אב ואריה יחרק שינים
באלול בתולה אהלח תציע
תשרי לראש פנה עלי מאתים
ישא חקופתו אלי בפנים :

3.

לא יחזה חסון בעקרב שרץ
כסלו במשרות עוז ורומה קשת
מבח לשוב עמד גרי בפרץ
קוי תקופה גלכוד ברשת •
בשבט רלי הושב בשבט מרץ
והדר אדר דגים יהי לנשת
שבתי וצדק מאדים גם חסה
גוגה וכוכב עם לבנה שמה :

4.

אביב זמן שושן וניצן פרח
ירק ועשב דשאו גניך
קציר בשרות סלאו כל ורח
דגן ותירושך וצהרך •
אטיף צביהך רב בגרש ירח
מגר בכל משלח לכף ירך
ופרי נוצרת טוב תבואתך
ער בוא להתחדש וריעתך :

5.

ברכת גשמים אוצרות שמים
ארץ צמחה נחלת צביינו
יורה ומלקוש עוד ירוו מים
יוליד והצמיחה מטר ארצנו •
חיום יחינו ומיומים
גיל לבשו כרים ומל אורנו
ונכן תהלות אל בשיר יזכירו
יתרועעו כלם ואף ישירו :

תם

אין אבוד כאבוד הזמן ואין עניות כעניות השכל

יד לשון

GRAMMATICA

Manual da lingua
H E B R A I C A .

*Facil para decorar, & compendiosa
para se exercitar.*

Recopilada do Livro

מִפֶּה לִשׁוֹן

Autor do (que ja fahio a luz)

עַץ חַיִּים

Para exercicio dos Estudantes.

Feito no Anno 5441.

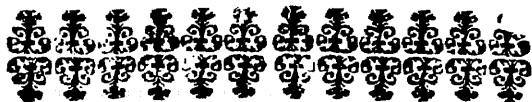
Estampado

Com Licença dos Señores do Mahamad, & Aprovaçã
Do Señor Haham Y. ABUAB. A.B.D. &c.

A 18. Hefvan 5442.

Em Amsterdam.

Autor, R. SELOMO DE OLIVEIRA.

Prologo a o YAD LASON.

ENsinão os Sabios nossos Mestres, que o Mestre ensine a os discipulos pello modo mais breve, leve de admitir & facil de comprehender, & não os cansar com palavras demaziadas, & discursos escusados, por não confundir o entendimento, nem apertar a memoria; & mais o que considero aqui, quando entraõ no estudo de discurrir, não se embarace com a applicação do decorar, quanto mais que tomando de memoria o dilatado, não ficam ainda capacitados no entender, sem o exercicio & explicação; pello que como entraõ os Talmidim neste Medrás (de T. T. de H. H.) em hum estudo novo para elles, da Guemará, deve-se lhes dar o meyo mais facil para aprēder a Gramatica: assim que reduzi a que tenho feyto dilatada a este breve rezumo, que dá as noticias bastantes para ficar capacitado della, o que com cuydado as estudar, & a continuação do tempo com o daycar, os fará com fundamento capazes desta Arte. O mesmo fiz à Gramatica Chaldayca que vay anexa a esta.

Examen da Gramatica HEBRAICA.

Compendio das principaes Regras Fundamentaes da Gramatica Hebreá, para facilitar a Construcção & Inteligencia de qualquer vocabulo desta Lingua Sãcta.

Dividese em varios Paragraphos, & cada hum em differentes Periodos.

I. *Quantas são as Letras do Aleph-beth, & como se dividem.*

S letras Hebraicas são vinte & sete, comprehendidas nestas palavras.

אם שלמה כתב צדק. ירחץ נטף גוע צפין :

Dellas cinco são singelas כמנפץ & vem no principio & meyo da Dicção, & as outras dobradas ך ף ץ ן ם chamaõse finaes, porque vem só no fim da palavra,

II. Dividemse em cinco partes conforme a pronunciação das letras por cinco orgaõs da falla, a saber, אהחע com a garganta. דטלנח com os beifos, גכך com o paadar, ך ף ץ com a lingua, וזצרש com os dentes: & as letras de אהי que chamaõ אמות הקריאה mães da lectura, que são como vogaes, muytas vezes

vra como מְשֻׁבָּת יְשֻׁבָּת Rêach. O Sevá muda no principio da dicção, & voga a com gahyá depois, ou antes as vezes, & i, com yed seguinte, & seguindo terra gutural, como ella; chamasse שֶׁר Servo, & assim nunca forma a palavra, nem os Hatephim, os quaes não recebem שֶׁר a saber. que não se lhe junta sevá, nem outro hatef, nem trazem dagues.

III. Desses hay hums גְּדוּלָּה pontos grandes; outros קטנות pontos piquenos: os grandes são גְּדוּלָּה comprehendidos nesta dicção אֵלֶּיךָ trazem hũa das letras נון quicentes, descuberta ou encuberta, como אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ & אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ mas quando vem com פֶּה he forçosa, como אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ : Os pontos piquenos são estes קטנות & vem de ordinario dagues na letra seguinte.

IV. Muda-se o ponto grande em piqueno com סָקָה como אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ & אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ com parada, & o piqueno em grãde com אֵלֶּיךָ como אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ & esta dicção אֵלֶּיךָ demonstrativa he sempre grande, iuda que não tenha טָעַם acento divizivo, como אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ :

V. Hay variedade nos nomes dos pontos, & chamaõ קטן a o כּטל & קטן קטן a o קטן קטן & assim se trocaõ como אֵלֶּיךָ por אֵלֶּיךָ : אֵלֶּיךָ por אֵלֶּיךָ & taõbem os maes hums por outros se mudaõ. E dous pontos hay que
tem

tem suas pronunciações diferentes, & vareaõ por suas regras, estes são o kames & o sevá.

3. Como he a pronunciação do Kames,
& como se conhece.

O kames hũa vezes he קמן רחב largo, & vogua por A, & outras por O, & he קמן חסוף rapto. Para se conhecer se notaõ estas regras, com os exemplos, *Somrà*, שִׁמְרָה כְּלוּ יִפְדֶּיךָ וַיָּאָכֶם *Vayacom*.

II. Faz O, por cinco causas. Primeira, quando vem antes de sevá nach נח quiecente, como שִׁמְרָה לִפִּי *Somrà* salvo se tiver נְעִיָּה *Gabyá*, que antaõ faz A, como שִׁמְרָה נְעִיָּה *Samerá*. Segunda, quando na letra seguinte vem dagues, como כְּלוּ *Colu* כֹּסִי *Cofu* חֲנִי רִנִּי salvo שִׁמְרָה pello מעט accento antes. Terceira, quando segue macaf, & יִפְדֶּיךָ *Col*, que sem elle diz *Cal*, salvo יִפְדֶּיךָ אֲדַבְרָה נָא יִרְפְּאֶלְךָ *Adabera*. *Yrpa*, que termina com letra quiecente no cabo. Quarta, quando he dos verbos כפולים dobrados, convertido, em וַיָּאָכֶם *Vayafob*. Quinta, se he dos נח עין quiecentes em וַיָּאָכֶם *Vayacom*, no futuro convertido; & faltando qualquer destas cauza fará A, sempre.

4. Como se sabe se he o Sevá quiecente,
ou se he pronunciado?

O Sevá hũa vezes he שוא נח quiecente, &
outras

outras שואוּנֵע mobile, que para se saber se ad-
virte o seguinte, com as letras א ב ג ד ה por
lembrança.

II. Pronuncia-se por estas causas (א) quan-
do vem no principio da palavra, como
שְׁמִי בְּרֵאשִׁית *Ouve*. (ב) quando hay duas le-
tras semelhantes, como יִכְרֹךְ מִתּוֹפְפוֹת עַל לִבְבָּהּ
com levá na primeira: ou quando vem dous
sewaym juntos, como וְשִׁמְרֵךְ יִשְׁמִי foa o se-
gundo. (ג) quando lhe antecede תנועה גְּדוּלָה
ponto rey, como פָּקְדָה יֵצְאוּ שׁוֹמְרֵים יִירָאוּ מִיָּדָךְ
salvo sendo מִלְעִיל *Milehel* (prolonguada) como
קָרְמָה לִילָה que faz o accento no principio. (ד)
quando tem dagues a letra do levá, como
הִצְבֵּנוּ מִקֶּדֶשׁ E o (ה) dirá הִשְׁוִים (*Asavim*) pel-
los dous sewaym iguaes pontos, que he a se-
gunda do final (ו) affirma. E não havendo
hũa destas cinco regras he arrebatado.

5. *Qual he o effeito do Dagues, & suas Regras
nas letras de Begad Kefat (בגד כפת)*

O Ponto Dagues que vem dentro das le-
tras, he para apertar a pronunciaçãõ dellas:
& não se acha nas letras de אהוּעֵר fenaõ raros
תְּבִיאֵי הָרְעִימָה *Arrhimá*, & outros. De ordina-
rio no meyo da palavra supre letra falta, (& se
diz que vem להסיר את השורש או השמוש ou ra-
dical, como בְּרֵיתִי por בְּרִיתִי & יְנִישִׁי por יָנִישִׁי

ou servil, como מִנְיָהּ por מִנְיָהּ & como שְׁתִּים por falta da letra da raiz, inda que he dipois de נאון sevá mobil, & de pōto grande, tendo a Regra אחר שובנו ולא אחר שלא חרגו אחר שובנו ולא אחר mas só dipois de ponto piqueno vem dagues. Ou vem לאחריהן por ser das tres Conjugações daguezatas (que trazem dagues) הִדְרִיחַ & não ó traz הִדְרִיחַ & outros, por ser dos duplicados: & taõ bem vem בְּקִים נון נפל quando falta, como יִפְקֹר & muitas vezes דְּוַפְסִי הִדְרִיחַ por adorno da lectura dipois de ponto piqueno, como צִדִּיק & as vezes se acha para distinguir o sentido, como מְלִיכִים מְלִיכָה he להפ' יש בין ענין זה & não de dormir. E vem taõbem dipois de הִהרעה demonstrativo, & de מִהֵבָה q' converte de futuro em preterito, & com patah antes.

II. Estes referidos saõ רגש חזק forte, & he רגש קל leve, o que vem nas letras de נאון no principio de dicção, ou dipois de נאון arrebatado, como יִשְׁפֹּטוּ יִשְׁבְּעוּ & não traz dagues a dalet, porque vem medido por יִפְקֹר que se pronuncia, & o mesmo נִפְקֹר por ser accidental, & assim אֲנַתְכֶם poderá ser por אֲנַתְכֶם pois no Chaldaico אֲנַת diz אֲנַת que parece supre letra, como he אֲנַת אֲנַת a raiz אֲנַת ou אֲנַת & אֲנַת

accento na letra de begad kefat, salvó se effa tem sevá, que não se conta por ponto, & o mesmo he que esteja em potencia encuberto, ou manifesto descuberto, exemplos ואֶפְרַיִם בֵּם האֶרֶץ פְּנִיךָ וְשָׁנָה וְכִתְּבָהּ מִסָּתֵם כֶּשֶׁן: & advirte que o mesmo he nas letras de טס שקץ נוזלים que tem dagues, antesedendo ה como os ditos.

V. E alem da regra dita acima, se acha maes com dagues, קָטְנָה כֶּכֶף וְאַכְבְּדָה בְּפִרְעוֹה וְשִׁמְחִי בְּרִכּוֹ וְיָרָא בְּלֶק que são as letras דוכות iguaes, ou de hum מוצא orguaõ, ou as duas כפולות dobradas, ou sevá נה ea letra quiecente na antecedente, & דִּמְכוֹ por final.

6. O que são os טעמים Tahamim *accents*, & para que servem?

Os accents são para mostrar a pronunçiação certa, prolonguada ou breve de cada palavra, & maes para ensinar as pausas & paradas de cada propozito, & são os muzicaes, para que igualmente se lea cantado hum verso da Sagrada Scriptura.

II. Em todos são vinte & oito, hums chammaõ מלכים Reis, outros משרתים ministros: & ambos tem pauzantes & muzicaes. Dos מלכים são os muzicaes 11. וְרָקָא עוֹד גְּדוֹל קִרְנֵי מִרְיָם תִּרְצָא גְּרִישׁ פֶּכֶךְ רִבִּיעַ זָקָה גְּדוֹל שְׁלֹשָׁל שְׁנֵי גְּרִישֵׁן תִּקְדִּי

קדמא וקף קטן מרתא אתנח יתיב : Os pauzantes 7. סוף פסוק : מנולתא Dos Muzicaes 3. תרי טינמי דרגא תלשא : Os pauzantes 7. מקף שופר : הולך ירח בן יוסואולא שופר מהופך מאריך געיא : Com que dezeouto saõ diviziveis, & dez naõ fazem separaçãõ.

III. Estes fazem pronunciar as palayras como convem, onde està o accentto, tirado estes quatro, ורקא מנולתא תלשא תלשא que sempre se assentaõ nos cabos das palavras: & o mesmo מלה זעירא או מלעיל יתיב que vem na monocilaba ou lingua, no principio da dicção, antes do ponto: & taõbem o קדמא no fim sobre a letra, que leva as vezes תרי קדמין para nota & final da perfeita lectura.

IV. E advirte que seguem ordinariamente as Notas desta maneira. Os muzicaes, זרקא מנולתא sempre vem acompanhados juntos, O שלשלח vem por si só, & o תרמא o mesmo. גריש רביע sempre seguem assim, & se achãõ aparte: a o שני גרישין segue muzical, ao גריש רביע he דרגא תביר. & as vezes Tebir. quando tem dous pontos entre meyo, & tendo hum, he Maharib em lugar de Darguá. O טינמי he como Tebir. אלה גרישין תלשא a estes segue Azla geris tabiah, & antes do Talsá vem ירח בן יוסואולא קדמא תרמא O טינמי vem por si, &

& nelle faz parada. פסק ordinario he trazer שופר הולך na mesma palavra, ou *Maharih* & *Azla*, aonde faz o accento, ou *Darga*, & segue *Rabiah* a dous *Sophar oleh*, & no primeiro *Pasek*. Os pauzantes, שופר מהופך קרמא וקף קטון as vezes יחב dipois do *Kadma*, ou antes, em מ' ou מלעל & se hay hum ponto entre, he *Sophar mehupah kadma*, & não havendo ponto em meyo, he *Maharih kadma*, & antes do *Sophar mehupah* vem *Azla*, & se he dipois de *Rabiah* he *kaáma*. O גרול vem dipois de *Zaquefkatun*, & no principio de verso. como *sene gerisin*, מאריך טרחא אחת, antes do *Atnah* vem *Sophar oleh*, & antes do סוף פסוק vem *Maharih*. Não em אמ' que vem taõ bem *Sophar oleh*, salvo antesedendolhe גרס רביע que antaõ segue פאריך Entremetremse nelles, como em todos, סוף גרס: o *Makaf* ajunta as palavras, o *Gahya* faz pauzar a lectura de hũa palavra, & nota que não se achaõ dous *Atnah* em hum verso.

IV. Nos livros אמ' *Tebilim Mislé Tyob*, não se achaõ alguns destes, & saõ, קרני פרה תלשא חרמא שני גרישין וקף גרול דרגא חביר תרי טעמי סגולתא & dos que hay, tem alguns outra força, & se acha diferença em טרחא רביע & maes de novo vem שופר עולה ויורד שופר עלוי & tem suas regras. Advertindo que para ser ממקב distiguinte,

O *Tathá* ha de vir קורם התנועה como vem o *Terib*, & sempre he na primeira pauza do verso. O *Zarká* não ha de ter outro accento, O *Pasek* he com או שומר מחובר : O *Salselet*, he com *Pasek*, & o *Pazer gadol*, sem elle; & vindo de outra maneira, não são *Maffikim*: & o mesmo *Sophar hiluy*, mas *Sophar hole veyored* he קפסוק no cabo do accento, inda que esteja em duas palavras, (שׁוּרֵי שְׁעָרַיִם, *saos sinaes*)

7. Das letras שמושיט *servis*, & o que mostra cada hũa, não sendo פרישית *radicaes*.

As palavras todas tem sua raiz de trez letras, (memoradas no verbo פעל ordinariamente, que he o mesmo que dizer ראש primeira, עין segunda, למה terceira letra da raiz,) & hay onze letras que chamaõ *servis*, & são יוּם טף טוּחַ טוּחַ טוּחַ por final, as quaes alem de serem *radicaes*, que daõ o sentido da palavra certo, como todas as maes outras, que são טוּחַ טוּחַ טוּחַ servem para diferentes demonstraçoens, adjuntas as *radicaes*.

II. Qualquer de todas letras q não for da raiz fundamental do sentido da palavra, nem forem de נוספות acrescentadas teraõ as propriedades de *servis*, & se declaraõ pella ordem de משה וכלב em que se vé os efeitos de cada hũa.

As de משה cada hũa he para diversas demonstraçoes; & guarda esta regra משה מפיק משה וכלב ככנים as letras de משה faz layr a pronunciação, no nome Santo. E וכלב encobre & recolhe o primeiro ponto d'elle. Exemplos. מִי יֵצֵא יְשׁוּעָה לָנוּ הִיא אֱלֹהֵינוּ הִיא אֵין בְּצִיּוֹן וְהָפָקְרָה כֹה אֱלֹהֵינוּ. Onde a lectura he como a apontadura, & não como a escriptura do nome inefable de הויה que se aponta com os pontos de ארנות de ordinario, & as vezes com os de אלהות como אֲרֹנִי יְרֹחֶה: verificasse esta lectura, porque sempre o hirek traz yod & nunca ch, nem o yod traz ja maes hatef, & taõbem que as apontaduras das letras servis saõ como a lectura de hatef & não de sevá, & assim mesmo seguindo בטר בפת traz dagues por ser lido com mapik o nome de הויה como אֲרֹחַ שְׁמֵךְ אֲמַרְתָּ לִידֵּהָ אֲרֹנִי & אֲרֹנִי בָּם סִינִי בְּקֹדֶשׁ יְיָ כִּי טַב אֲחֵה & as maes letras servis, o mesmo.

II. A מ serve em principio de nome, & háy Mem amin & Mem ayron, מם היתרון & מם הכן, ambos se apontaõ com hirek & dagues seguinte, como מפת יָקָשׁ de laço. הנחתמים מזהב. maes que ouro: & com serè seguindo letra gutural que não tem dagues como מַעֲזַר מֵאֲשֶׁר & o mesmo מם מקצתה Mem mik satit, וּבְקֻצַּת מֵרֵאשִׁית, מִהֵיוֹת מְחוּץ & fica hirek as vezes מִבְּרֹךְ & no cabo serve para afixo de masculino

וְיִבְטְיוּ & וְיִלְשְׁחוּ : מו & מו & חֲכָרִים linoplural

III. A **ש** serve em lugar de **אשר** (que) no principio da palavra, como **שִׁן** **שֶׁלֹּם** com **שין** **שִׁן** **יָמִין** & segol de ordinario com da-gues adiantes; o **שין** **שֶׁמֶל** tem a proprie-dade do samech, como **שֶׁמֶל** & cobrirey.

IV. An se acha demof-
trativo & invocativo, & se aponta com
patah & dagues na letra seguinte, como הפלך
הדור אתם ראי o rey. E como הפלך המלכות
& obccos, & falta as vezes o da-
gues no levá como הצפרדעים & המקרה במים
vem com gahyá; & segnindo letra אהער que
naõ recebem dagues, vem em אער com ka-
mes אהערם הרשעים האלה הערה תענה סו
se segue ה' fica com הארון האמון העיר העושר
patah, & se segne החורש החצרות החיצונה תהיכל יהוא תהיא
vem kames em תהיא traz segol החמון החדש
& האמור א סו & העשיר ההרים הוצר הערים
ה' outro האה & האה vem בחצרת ההפסק
& hay & muytos que saõ ורים
vagas que naõ guardaõ a observancia da
regra.

V. Maes hay **הא השאלה** & **admirati-**
vo, & **modo de pergunta** (& tem o sen-
 tido de **אם se**) que trazem **seva patab,** como
התלכי se andarás, **הואת העיר se he esta,** & he flo-
 xa a seguinte, & se essa tiver **sevá** fica só com
patab

patah & o mesmo se he gutural, & taõbem faz com segol, se o labio.

VI. E o mesmo segue em a certifica-
tivo, como certo fuy descub-
berto: & no cabo da palavra serve para afixo feminino com mapik, como para distinguir de taõbem & t. & tem o efeito do lamed no principio da dicção, o E no fim, como por & nos verbos muytas vezes he acrescentada, como & aqsoa amia & aqsoa hoshia.

VII. As letras de cada hũa tem seu sentido; & vem as de com todas suas apontaduras, & se achã expressa a (com ser que de ordinario a trazem encuberta) como & se achã expressa a

VIII. A em principio da palavra he ou & levy, copulativo, diz E, & serve taõbem por ou, que desliga ou sua may; Apontase com seva & com furek se segue letra de como ou seguindo sevá como por que ou seguindo ha-
tes, imita seu ponto, como & se falta o hatef com fere ou com hirek se lhe segue seva (porque não vem dous juntos,

como **לוי ויהודה** onde falta o seva de ordinario
no **yod ויבדך**, ou com kames em **מלה ועירא**
בית והון הון ועושר, com accento paizante, **וכליל**
ויתר ויער ושש ושמן וגב וכלב

IX. Taõbem he **והיפוך** ou conversivel, ou de
preterito em futuro, como **מזכר לעתיד** **והתבנת**
& se a terceira radical he pronuncia-
vel, será **מדרע**; mas se he **מלעיל** **לערא** &
exemplo de ambos **וידברתי ליה** & **falarey**, &
וידברתי על הנביאים & **faley**: & se aponta com
seva, com **surek**, ou **patah**, **ועשיתם** &
farás; Ou converte de futuro em preterito
antaõ he o pontõ (como
nas letras **כדב** quando enerraõ demonstrati-
vo) com **patah** & **dagues** dipois, como
& se segue **א** que he das
letras indaguesatas, vem com kames **ואיביר**
& se tem **patah** he **הינך** ou por ser **נרונה**
como **ואצברכך ואגדלה** & no cabo he para afixõ
masculino, como **זכרו ללבו** sua memoria delle.

X. **כ** he **כף השיעור** & **הוכן כ'** **taõbem**
quero dizer comparativo, que ser-
ve de **כמו** como **בגם כנהן** o do tempo he
quando **כשבתו** **כאשר** o da cantidade he
quazi **כעשרת אלפים** & **taõbem** he
de certificaçaõ **כמסיגי גבול** se diz he
Apontase com **seva**, & **taõbem** sendo
com **patah** & **dagues** na letra seguinte,

&

& tem as regras do ה' הידיעה & onde vem com
seva, seguindo hatef será patah פתחם וכו' ל' לותם
a razão he להחזיר להטף : & no cabo vem para
afixo de segunda pessoa singular אלקיך מלךך &
como כי & וענין & פתחם כש-בדחתך & כמין במוכה
& se acha com ponto ויתחנן :

XI. A ל' tem o sentido de אל (a) & de על (por)

E de כ' (para) exemplos למיני יצא לי a mi,
לשכון ישנו & ללב לעסלו por mi, אמרי לי

E taõbem tem o sentido de על De ל' : Apontase com seva ל' & hay ל' &
como ל' ו' com as advertencias do *conjunctivo*
& quando supre ה הידיעה guarda suas regras.

XII. A נ' serve como עם (com) & como תוך

(em) & se chama ב' הענין וכו' הכלי & taõbem
באבן או באגרוף (por) os exemplos saõ נ' ב' ימים ב' ימים סהרתי

por ב' ב' צדיק, no, nas, ב' ימים ב' ימים סהרתי, com,
& se aponta com seva נ' & hay נ' &

estando em lugar de הידיעה demonstrativo, com
patah: & tem as dittas regras; observando

que naõ mostra הידיעה quando vem desta sorte
apontadas. בארי ישאג' ל' ימים ב' ימים בענין אבדך

por שהוא כחתיך דק' ל' ימים שמים & hatef, nem
ב' ימים por que naõ tem segol.

10. Por que causas se mudão os pontos?

Os pontos se mudão as vezes de seu ordi-
nario directo, הוא יאבון כמשפט & que fazem alte-

lia יהודי E בן do tribu de Binyamin; Nome relativo עם כלך & todos entraõ no apelido חואר: Nome derivado de verbo אכל a comida propria, & אכלה a acção de comer, do obrador אכל: Nome numeral אלף a dez mil. O *Sem ami*: he especial que comprehende muytos individuos, como ובמה חיה ועוף: O *Sem amikre* he accidental pella calidade delles ser intacta, como ובמה קנה גבוה גדולה תפארת סונח: O *Sem arhder* chamaõ a os que sãõ privaçaõ de ser, como escuridade & morte, que he o carecer da luz & da vida.

IV. O *Sem abesem*, difere dos maes, que naõ se acha nelles o que tem os outros, que he כר'ס פ'ה final כנוי רבוי סמיכות פעלים הדיעה: E naõ hay ארץ סמוך וריים como raros sãõ raros וריים סמוך וריים: mas se passa a o seguinte ארץ הכנעני & הנחל: he excepçaõ כנוי com נחל: עני המשות: nem em פגל verbo, salvo algum extravagante והכין ההקריש E vem dous demonstrativos juntos כשמן חטוב como o bom azeite.

V. E o dos numeros, sãõ separados & relativos: Os separados נפרדים hay masculinos & femininos, & cada hum delles Absoluto ou Regimen מופסק ופסוק como.

M. אחד שנים שלשה שמונה אחד עשר }
F. אחת שתיים שלש שמונה אחת עשרה } *Absoluto.*

Regi-

que he לִלְהַ נְחֻלָּה excepto גדולה נְחֻלָּה & רשת & porque מוֹנֵן, mostra taõbem feminino, no אִשָּׁה וְאִבִּיכֶן סִפּוּס, sirve de lembrança חֵנֶה estas trez letras para final de feminino. Os neutraes, como אִשׁ רוּחַ & מִנְחָה דֶּרֶךְ & אֵשׁ רוּחַ que sã dos comuns.

III. E muytos hay com letras נוספות acrescentadas de האמנות por final האמנות como מְשַׁלַּח & os maes delles sã derivados de verbo, pella acção que se obra.

IV. E sã os nomes peizados pello מְשַׁקֵּל pezo, do verbo שָׁקַל que se nomca pellas trez letras radicaes, como os ditos he מְשַׁקֵּל de מִשְׁקָל על מְשַׁקֵּל פִּילָה se diz שִׁירָה רִמּוֹת ou מִשְׁקָלָה & מְשַׁקֵּלָה & taõbem בִּינָה פָּרֹת & נִילָה זִכּוֹת he como פִּינָה & פִּינָה פִּינָה עֵל de על מְשַׁקֵּל he מְשַׁקֵּל עֵל & nota a differença de מִן & מִן לִטּוֹן שִׁשִּׁין רִצּוֹן & outros muytos por suas raizes & com as letras acrescentadas, & assim מְשַׁקֵּל que vem como em מִשְׁקָל o yod expresso, & em מְשַׁקֵּל falto & taõbem מְשַׁקֵּל מְשַׁקֵּל & em מְשַׁקֵּל os saltos da letra radical.

V. Serve este מְשַׁקֵּל para conhecer os que entraõ debaxo de hum pezo, que farãõ a mesma mudança em suas alteraçoes ou accidentes, hum como o outro seu semelhante, por este caminho, & דָּבָר דְּבָרִים דְּבָרִי דְּבָרִי, & naõ só nos perfeitos em sua raiz, mas

mas taõbem nos imperfeitos. Exemplo de to-
das sortes de nomes por suas especias חבמה משה
מצבה מקח און דעת מנורה בינה צבא מצוה רנה משה משה
& : ונה מוצא יופי מתנה שן פירם פחשון &
todos por suas especias & rayzes, que se de-
claraõ nos verbos.

13. Nos Nomes que he Numero?

Numero he יחיד ורבים לשון מנים singular, plu-
ral & dual, que não se estende maes que a
dous. Os do Numero Singular, como nos
exemplos affima ditos, & גרר גרלה מלך מלכה

גדולות אלה *alem disto* גרולות מלכות *Os do Plural*
 גרולות מלכות *& os masculinos* *femininos* מלכות
Os do Numero Dual : מזכירים שירים עבדים &
 שמים מים בארץ ימים *hay os que acabaõ assim*
 שמים מים בארץ ימים *& por duas mãos.*

II. E hay hums Nomes que לא יתפרדו & sempre vem no plural, como מים חיים *Vida*: Outros que לא יתקבצו & não se acha plural לא יתרבה & vem sempre singular, como בקר וצאן *Ovellas*: E hay masculinos que no plural trazem final feminino, como קול קולות אב אבות: E pello contrario hay femininos que no plural tem final masculino, como חמנה פשתה & חטה חטים: Outros hay que terminão no plural com final masculino & feminino, como יום ימים ימות שנה שנים שנות & outros

no singular שיר שירה שירים & semelhantes.

14. *Que he Regimen & Afixo nos Nomes?*

Regimen he com que se alteraõ maes estes nomes, com o סמיכות como עין אשה אשת רגלים tanto no singular como no plural, & vem em lugar de של (de) em que se vé ou mudança de ponto fomite, ou de letra & ponto, ou de ponto & falta de letra. E alguns não tem mudança algũa no singular, como כסף חוש קטרת:

II. Afixo he tambem que com os כנויים Kinuyim, fazem mudança, como se vé nestes exemplos, מלה מלתו & רבדיו ורבדיהם & משל משלו משלה מלתה: E como todos se achaõ na Taboa dos Afixos dos Nomes.

15. *Como são os modos dos Verbos, & de que calidade?*

Os Verbos são de varios modos כנים especies chamados, a saber נחים מורכבים שלמים חסרים חסרים כפולים מרובעים Perfeitos, Defectivos, Quiecetes, Compostos, Duplicados, & Quadrados: Em todos elles hay עומרים ויוצאים Verbos Intransitivos ou Transitivos, isto he, que fica a acção na pessoa, ou passa a outrem.

16. *Que são Perfeitos?*

Os Perfeitos são os que trazem sempre, todas

todas as trez letras radicaes, & em nemhũa
ocaziaõ falta algũa dellas como פעלו פעלה מפעיל
על נכון משפטו & השלח יצביר & פקד
direitamente, pella ordem perfeita.

Que são Defectivos?

Os Defectivos são os que lhe falta a primeira letra radical, que de ordinario he נון Nun, & se chama פתח נון como נֶשֶׁת & נֶשֶׁת פתח נון como נֶשֶׁת פתח נון: exepcto os que a segunda he gutural, que não pode suprir o dagues por letra falta, que esses são dos perfeitos como נֶשֶׁת נחל נחל נחל & outros, que no futuro faz תנחל Tinchal, & assim os maes.

II. Achaõse חסרי פא faltos de פא Lamed, dous, & de יוד Tod, mostraõ outo, & : ינה יצב יצנ יצע יצק יצר יצת יקר, faõ quiecentes, fenaõ defectivos, dizem alguns, porque figuem sua ordem: Outros hay faltos dos extremos chamados חסרי קצות & he só יתן que no preterito falta a terceira יתת & no futuro a primeira תתן & no infinitivo תת faltaõ as duas letras.

18. *Que são quiecentes?*

Os quiecentes são os que não se sentem na pronunciaçã das letras de יהוה he אהי ou está em potencia como são. Na primeira letra de

raiz o *Alef* ou *Yod*, אכל ירד יאכל ירד, & se chamaõ
 נח נח פא אלף או יוד : Na segunda, o *Vau* ou *Yod*,
 קם שח קים שח, chamaõse נח עין ויו או יוד : Na ter-
 ceira o *Alef* ou *Eh*, מץא מץא, & גלה גלית : Es-
 tes se chamaõ נח למר הא & נח למר אלף salvo
 quatro que tem a *Eh* ה *Mapik*, & laõ dos per-
 feitos sempre גבה בכה נגה חמה & assim dizem
 נכהו ונתמהו diferente dos quiecentes.

19. *Que são Compostos & quantos modos hay?*

Os Compostos são os que trazem duas le-
 tras quiecentes, ou defe&ivas, & taõbem de-
 fe&ivos & quiecentes, & laõ seis diferentes
 modos, a saber.

Os נשא נשאא אשא & os חרי פ'נ ונח ל'א
 : Os saltos dos נטה נטית אטה : Os saltos dos
 dous *Nanim*, חר הקצוות he fomite נתן como
 se ha dito, & naõ que sempre vem como os
 perfeitos, & como נטה naõ he dos חרי פ'נ mas
 só dos נח ל'א, porque naõ consente a segunda
 dagues, como se disse.

Os אפה אפית אפה יאפה : נח פ'א ונח ל'א
 & : נצא נצאת אצא יצא : נח פ'י ונח ל'א
 : E os נח פ'י ונח ל'א : E os נח פ'י ונח ל'א : E os
 נח הקצוות : & estes trez são נח ירית אירה נירה
 : נא נאת אכא יבא : נח ע'ו ונח ל'א : E os
 & vem no נע'ו ובעלי אלף & chamaõ se
 : הביא הבאת : pello modo de הניא *l'aphyl*

20. *Que*

II. Os Tempos são trez , עבר בינוני פועל ועחד ,
 Preterito, presente Participio, & futuro:
 E a estes se juntaõ outros trez modos טורים
 do que se fabrica a Conjugação, מקור בינוני פועל
 Participio passivo, modo Infinitivo, &
 Imperativo; Hay tambem החואר Apelativo,
 nas Conjugações passivas em lugar do בינוני
 nas activas: Conhesefer תואר Teat quando
 tem גואלנו שומרי היורע כמו כנוי כמכות הידיעה
 No Infinitivo se ajunta as letras בכלם: O Impe-
 rativo vem com o frazi futuro ואתהבת: O
 Participio he hum meyo entre Preterito &
 Futuro.

23. Nos Verbos que he Pessoa, Numero, Genero ?

As Pessoas são trez, primeira, segunda, &
 terceira pessoa, מרבר בעדו נמצא או נוכח וגבחר
 פועלתי אפועל נפעל פועלת הפועל תפעלי פועל יפעלי
 חפועלנה:

II. Os Numeros são dous, Singular & Plu-
 ral, פועל יפעל פועל תפעל פועל ורבים
 & תפעלנה:

III. Os Generos são trez, genero masculino,
 feminino, & Commun, que serve para
 ambos & פועלתם יפעלו: como זכר נקבה משותף
 פועלנו נפעל & פועלת פועלתן:

24. Quantas são as Conjugações dos Verbos !

As Conjugações são sete, trez Activas,
 &

& trez Passivas, cada hũa com sua correspondente, & hũa que contem ambas, fazendo acção em si proprio; Primeira פָּעַל obrou simplesmente, chamase עָוַר או עוֹרָר & he עָוַר או עוֹרָר, afaber, פָּעַל פָּקַד como פועל בעצמו או בזולתו, & פָּעַל נִפְעַל Segunda foy obrado por si ou por outro, como נִשְׁמַר נִפְקַד & hay נִרְבְּרִי וְנִשְׁשָׁן como מלא מקום הקל, denota continuacão da obra: Terceira פָּעַל obrou effazmente עָוַר או עוֹרָר & taõbem tem o sentido do הפעיל como עָוַר או עוֹרָר, mostra a acção contraria, פָּעַל מִסְמָךְ Quarta פָּעַל foy obrado por outro naõ nomeado, & se diz עָוַר או עוֹרָר מִהֲרֹגוֹשׁ: Quinta הִפְעִיל fez obrar por via de outro, chamase עָוַר או עוֹרָר & se diz עָוַר או עוֹרָר מִהֲרֹגוֹשׁ, como הִפְעִיל עָוַר או עוֹרָר מִהֲרֹגוֹשׁ: E os intransitivos imanentes saõ aqui יִצָּא לִשְׁנֵי, como קָל קָל. E taõbem servem em lugar do Kal קָל nos que naõ vem nelle como הִשְׁלִיךְ: Sexta הִפְעִיל foy feito obrar por maõ de outro, quando no הפעיל fae a terceiro, & he עָוַר או עוֹרָר dito: Septima הִפְעִיל obrouse em si mesmo, & tem o sentido do Pahal קָל quando naõ se acha nella o tal verbo, como הִפְעִיל קָל: & taõbem traz dagues a segunda radical. Outros acrescentaõ פועל המרובע como שֹׁפֵט שׁוֹפְטָה com que fazem quatro Activas, & quatro Passivas.

25. Como se conhecerá qual quer modo de Verbo?

Para

Para intelligencia do dito affima, são as Conjugações dos Perfeitos, que acordarão os Gramaticos apontar tudo, no verbo **קָל** (das trez letras que nomeaõ as raizes) que todos seus fundamentos vem na primeira Conjugação **קָל בִּין הָקָל** como vem posto em Tavoá no fim, & do mesmo modo seguirá nas outras Conjugações. Notando as que se lhe trocãõ os pontos, que são **פִּיעַל בִּוּעַל** & as que se lhes acrescenta letra, que o **נָעַל** traz **נָן** O & **הָא** o **הַתַּפְעַל** acrescenta **הָא** & **הָא** tem **הַתַּפְעַל הַמְּפַלֵּל** : atentando taõbem as trez Conjugações que trazem Dagues; E como este verbo **פִּעַל** tem letra gutural, que não consente o dagues. & taõbem faz alterar os pontos, se seguiu depois com a raiz **פָּקַד** (que todas particulas de dita Conjugação, estão seguidas nos afixos dos verbos.

II. E por o estilo destas se podem ir conjugando as outras sortes **גִּזְרִית** & modos ou especies de verbos. Advertindo que taõbem todas se pezaõ por (פִּעַל) verbo que mostra as trez letras radicaes, como **רָאוּ בַּפֶּלֶס גָּלוּ** & vem **לִמַּד הַפּוֹעֵל** **פָּעַל** por **עַל מַשְׁקַל פָּעוּ** & **הִתַּל בַּשִּׁקֵּל פִּיעַל** do *Pihel*, & não por **הִתַּל** que he do *Iphyl* a ה & o outro he primeira da raiz.

26. *Diferenças nas mesmas sortes de Verbo.*

Algũs

Algũs Verbos faz diferentemente do que se mostra na Conjugação, como nos Perfeitos, o preterito פָּעַל פִּעַל פִּעַל como פָּעַל חָפֵץ קָטָן : O participio פּוֹעֵל פִּיּוֹל פִּיּוֹל como שׁוֹבֵן מְלֵא יָכוֹל : O imperativo פִּעוּל פִּעַל פִּעוּל como שְׁמַר שְׁמַע זְכוּר , & com a paragogico, שְׁמַרְתָּ סִלַּחְתָּ רַחֵם , & o mesmo no infinitivo (פִּעֵל פִּעֵל פִּעֵל) como לִרְבֵּקָה לִרְבֵּקָה : O futuro אֶפְעֵל אֶפְעֵל como אֶפְקֹר אֶפְקֹר : O futuro אֶפְעֵל אֶפְעֵל como אֶפְקֹר אֶפְקֹר : & com a de האמנותי alguns אֶפְעֵל אֶפְעֵל & como וְאֶקְרָא וְאֶקְרָא : E taõbem nos outros modos de verbos hay variedade (como adiante) advertindo que quando he gutural, muda o seva em hatef, & o antecedente lhe he semelhante, (como se ha já dito).

27. Variedade de sentido em cada verbo.

Alem disto se mostra aqui o sentido de cada verbo, & com estes exemplos se governaraõ os maes verbos da Conjugação: פִּיּוֹל obrou, obrava, havia obrado, ha obrado, פִּיּוֹל obrante, obrador, obra, obrava, פִּיּוֹל obra-do, he, era obrado, פִּעוּל obrar, obrando, פִּיּוֹל obra, manda obrar, אֶפְעֵל obrarey, obrà-ra, obraria, obra-se, òbro, obrava, hey de obrar, òbre, haveray obrado.

II. O preterito perfeito he obrou, imperfeito obrava, & maes que perfeito havia obrado, que saõ trez modos עָבַר שָׁלַם · בָּלַח שָׁלַם · כָּבַר נָשַׁלַּם

todos fazem de hũa maneira, E com o verbo futuro se acha o preterito imperfeito, como נכה יעשה fazia, O presente faz com o benoni poliel, & uzaõ ajuntar a este verbo, היה obravas, & serve para dizer haver ou ter, היה לו tinha, O futuro pello modo אם se, & כי quando, diz obrar, אם se fizer, & dezejando לִי se fizeras.

28. *Como se saberá Conjugat qual quer especie de Verbo?*

Para demonstração dos maes modos de verbos, vem a primeira dicção na Conjugação *Kal* (que he a raiz de cada palavra ordinariamente) & assim as dos maes tempos, & o mesmo nas outras Conjugações, & da mesma maneira que vem nos perfeitos, seguem em todos os modos de verbos & tempos, como se mostra na Taboa das Conjugações, que sabido o primeiro verbo, se irão seguindo com os demaes pella ordem da Conjugação.

29. *Diversas sortes na propria especie de Verbos.*

E em todos estes modos, achase diferentes sortes, como nestes exemplos do *Habar* & *Harid*:
 Nos *Hasfé pé* יֵצֵק אֶצֶק : נִגַּשׁ אִנֶּשׁ נִקֵּל אֶפּוֹל :
 אָמַר יֹאמַר אָהֵב יֶאֱהֵב : יֹשֵׁב אִשֵּׁב יֵשֵׁן :
 יֹסֵעַ יֵסֵעַ : Nos *Nabe pé*, יֹכֵחַ יִכּוֹל אוֹכֵל יִרְדּוּ :
 יִשָּׁן יִשָּׁן : Nos *Nabe hayn* קָם אָקִים :
 מֵת אָמוֹת בּוֹשׁ

Nos Nahe lamed, בוש אבוש : צץ יציץ בן אבון יחוס
Nos Kephulim, קרא בלא : אינשה ינושה יוש יעל יחסין
תם יחוס יסוד :

II. E o mesmo taõbem se vê nas outras Con-
jugaçoems, & se acha algum or extrava-
gante de outra maneira. No Nifhal נפקד נחרב
No Pibel, פקר קרש : נעלה : הפקר ונשלח : יפקד יעלה
No Pubal, פקר פסר : ביאר בגד : יפקד יצו יבסיומו
No Yfhal, הפקר הפקר יחזיק : מירק : אפקד יאנוש
מפקד מפקד : מפקד מראה : לנכות ולנפיל : הסות הסה הט :
התם הרק : תולד הישר היטב : אפקד אפקד : יעלה יעל :
הפקד הפקד : אפקד אפקד : No Hufhal, יחודי יחוד
התפקד התפקד : התחבא : No Yfpabel, יפקד יעמר
התחבא : התחבא :

III. Taõbem hay que se antepoem a ש & ט ra-
dical, a o n da Conjugação בהשחקן מסחולל
& והתשומטנה porque se encontra
com ט, & antaõ falta as vezes a n do Yr-
pabel, como למטהר, taõbem lhe antefede o ו
& צ, trocando se o n em ר & ט assim, יהרסון ויצטירי
E hay palavras מורכבות compostas de duas
Conjugaçoems, como ונכפיר התפקדו ou de dous
tempos אגאלתי : que he pret. & fut.

NOTA. Achaõse com duas raizes em hum mesmo sen-
tido, como כפה יסך יקץ קיץ & יקץ קיץ יסך כפה apalpar; Ou
estã debaxo de hũa só raiz, inda que parecem duas, como
מלוח מזרות : & assim הבא הכה : vem só na ordinaria,
E muytos outros se vêem no Volumen das Rayzes.

IV. Advirte que נח עין ישי dos עין ferá do Kal, & não do Kabad, porque o Habar não se vé no הפעיל senão no פעל : E tem os נח ע' os trez modos dos perfeitos, קט' מח בוש : E taõbem no נפעל se acha esta ordem פער פער נחם נחם וגו' : nos Kefulim, como פעול לנויה חקל & no Hatid יהם יום יר & outros.

30. Como fazem os Afixos nos Verbos ?

Os Afixos dos verbos, vem nos transitivos, & assim mesmo vem nas Conjugações Activas, que são פעל פיעל הפעיל, & se trazem no Kal, por exemplo, & o mesmo ferá nas outras Conjugações, guardando sempre suas letras & pontos, como פקרו הפקיר ou פועל הפעיל : & nos נח למד falta a ה como עשר (a modo do verbo עשו) & hay עשהו & עשהו, fazer a elle, ou taõbem ser elle autor da acção, & repara שמי עיתי pozme, puzeste me, & se observará sempre, como vem na Taboa, a regra nos afixos dos verbos.

31. Qual he a demonstração dos Adverbios, & sua intelligencia ?

Os Adverbios são os que dão o perfeito sentido a hũa Oração & discurso, & por isso são מלח המעם chamados, como רב יעבור צעיר que para entender qual servirá, deve-se intrepór o adverbio na acuzativo: Adver-
tindo

II. Estas duas letras ל'ב לרעה por final, com afixos compoem palavras, como לי לו ולם וננילה ונשמחה בך, & בך יברך ישראל &

III. Ysto basta para intelligencia dos essenciaes pontos da Gramatica, necessaria para entender o sentido de qualquer palavra, & conhecer a Raiz della; & estando bem nas breves regras referidas, será facil o maes de se alcançar & saber.

IV. E como seja que cada palavra tem sua Raiz de trez letras, se considerará as que são acrescentadas, & que servem para qualquer couza necessaria, as quaes deixadas, ficarão as da raiz; notando que onde tem dagués, supre letra antes, como תתן, & havendo ponto rey, traz letra quiecente dipois, como ישיב:

V. E ficando só duas letras, no preterito da terceira pessoa singular masculino (da Conjugação primeira do *Pahal* פהל que he a com que comessa dita Conjugação) sendo dos *Nabe hain* (que tem ponto rey kames) se irá a o infinitivo מקר donde se achará as trez letras radicaes, como יב שוב tornar; & assim sendo *Kefulim* (que tem patah) se achará nos verbos adiante dagués na seguinte letra, para suprir a que falta, como יב שוב a raiz יב שוב:

VI. E o mesmo nos nomes, aonde taõbem se considerará as letras que vem acrescentadas ás da raiz que são האמיות, & taõbem as que faltaõ, assim dos *Hafferim*, como *Nabim*; como מבוט מושב & ממוע נשעה & חלון רצון מון ס, ישינה, & que he necessario saberse, & ver com cuydado e sentido.

VII. E sabendo a Raiz, se irá buscar à outra parte da Gramatica, sua significação, & explicação, que he o Vocabulario da declaração das Palavras, & Diccionario da Inteligencia de todas dicções: Exemplo

Do primero אמר dito, altura, ramo.

Do segundo Dito אמר דבר ניב נאם.
 אמר רום גובה, Altura,
 אמר סעף ענף, Ramo,

Dividese assim esta Gramatica em duas partes.

I. Das Regras das Letras, Pontos, & Accentos.

II. Das divizoems dos Nomes, Verbos, & Adverbios.

F I M.

Segue

*Segue da Escriitura em Proza,
E em Verso.*

A Proza he seguindo o modo da Lingua Santa, buscando o estilo maes elegante & intelegivel, & acomodado com os versos da Escriitura Sagrada.

Os Escriitores, costumão cada hum seu método no escrever, & alguns uzaõ acabar com soantes cada propozito.

O Verso he medido com tantas Silabas cada regra, & acabaõ com consoantes varios.

Uzaõ os Poetas seguir o modo maes Rethorico, & linguaJE maes levantado, guardando sempre hũa mesma ordem.

Costumão taõbem pezar os Versos com *hpo* he, que venha hum mesmo ponto *ww* ou *yon* nas taes Silabas de cada regra, & com o ponto seguinte he hum *no*:

E Por ser difficultozo, tomáraõ licença de abrevear ou alongar estes pontos, fazendo *Nah* o *Seva-nach*, & ao contrario.

E nota esta brevidade, que aqui está todo o essencial comprehendido em sustancia.

Por conclusaõ he o Verso, medido nas Silabas das Vogaes, pezado nos pontos com o *seva*, & proporcionado nos consoantes com iguaes letras.

Da Poezia Hebrayca.

E para maes intelligencia se declara, que os Versos constaõ de Consoantes, Pezo & Medida, & de Especies.

Os Consoantes he de duas sortes. 1. 2.

1. Os modos de consoar as letras sã 3.

Primeiro וְכוּר וְשִׁמּוּר שִׁיר de hũa letra, como

Segũdo רִבּוּר חִיבוּר שִׁיר de duas letras a saber, רִבּוּר חִיבוּר

Terce. מְלֵא מִלָּה שִׁיר de trez letras exẽplo מְלֵא מִלָּה

2. A ordem de consoar nas regras he assim.

No fim do בֵּית q̄ he cada duas regras. שִׁיר קָשׁוּר

No fim do דֶּלֶת & סוּר , que he a שִׁיר הָרִוּוּי

primeira & segunda regra.

vem varios soantes no meyo de cada regra. שִׁיר מְחֻלָּק

O Pezo מִשְׁקַל he de תְּנוּעוֹת & יְחִידוֹת

He qual quer ponto grande ou piqueno. תְּנוּעָה

He hum שׁוּא ou חֲטָף com o ponto seguinte.

Ou שׁוּרֵק ante בּוֹמֶף pronunciados,

mas naõ seguindo sevá; como dizer לֵבִישׁ

וּמַלְכִּים mas naõ וּכְלִין & אֶכּוּל

A Medida he nas silabas de cada regra ; &

para facilitar o מִשְׁקַל hay as licenças poe-

ticas III.

I. O sevá ou hatef arrebatado מֵאֵכָל & הֶרְשׁוּת

II. Os ditos estendellos, & fazer yated, co-

mo תִּתְחַמּוּר & וְדִשׁוּת

III. A palavra מלעיל fazella מלרע, como אמור סמור :
מצוא חפץ :

III. A dicção מלרע fazella מלעיל, como לעשות דרכים :

As Especies dos versos duas פסוק & מורכב :

O primeiro he todo de Thenuhot.

O segundo he composto com Yetedot.

Exemplo de ambos.

כָּדַת מָה לַעֲשׂוֹת אֵלַי
אֲנִי אֶשְׁאַל לָךְ אִיּוֹם
עָלִי חֲלָקִי וְנוֹרָלִי
אַתָּה תַעֲנֶנּוּ לַחַת מִדִּיּוֹם
אֲשֶׁר־אֵרֶם שׁוֹמֵעַ לִי
לִשְׁקֹר עַל דַּלְחוֹתַי יוֹם יוֹם :
תַּמָּה שְׁלֵמָה

Seguẽ òs modos de versos que de ordinario se uza seu pezo: & se achão nos Mahzorim.

וַהֲ אֵלֶּה הֵם הַשִּׁירִים • הֲלֹא הֵמָּה בַּמַּחֲזֹרִים •
אֶדְרוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מֶלֶךְ
בְּמִרְמָה כֹל יִצִּיר נִבְרָא :
שׁוּחַר אֲבָקֶשֶׁן צוּרִי וּמִשְׁגִּבִּי
אֶעֱדוֹךְ לַפִּגִּיץ שׁוּחַרִי וְגַם עֶרְבִי :
שָׁמֹר לְבִי מֵעֵנָה הֲיֵה בְּמֵאֵד נֵעֵנָה
יֵרָא הָאֵל וּמִנָּה רַבְרִיּוֹ הַיִּשְׂרָאִים :
אֲשׁוּחַר עֲדָתִי וְלִמְאֹד עֲנִית
וְאֶפְקֹד נְוֹתִי וְרֵבָה שְׂאִיָּה :
קוֹל אֶהְלֶה תַחֲיִמָּה

קול משבי מר צורח :

ישן בכנפי הנרדוד

נדרם כפאתי מאמר :

יגדל אלהים חי וישתבח

נמצא ואין עת אל מציאותו :

כי אשקרה שבת אל ישמרני

אות היא לעולמי עד בינו וביני :

שמע קולי אשר ישמע בקורות

והאל המקבל התפלוח :

עת ש ערי רצון להפחח

יום א היה בסי לאל שוטח :

*Estes deus que seguem são antigos, e já nozey o primeiro
no Sarfat Gablut, q, não vem na conta dos pezas dos
Sirim, e agora nozo o segundo: são ambos de Arabah.*

1. אֲלֵכֶם בְּנֵי תוֹרָה וְתוֹפְשִׁיָּה

עֲלִיבֶם לְגִלוֹת אֶת כְּמוֹסֶיהָ :

2. אֲשַׁקְחָה כִּי אֲמַתְהָה סִי לַהֲוִדִית

אֶעֱנָה כּוֹכַב מַעֲנָה שִׁיר יִרְדּוֹת :

*Agora hay maes esta medida nova, de que fiz hũ Verso
que no dito livro está em figura de quadro.*

יָחַשׁ לְבִי בְּתוֹךְ קֶרֶבִּי

דָּבַר טוֹב אֵל לְטוֹב בְּחַר־

רָחֵב אֶרְצוֹ מִלֵּא קִמְצוֹ

נִהַפֵּךְ לִבִּן פָּגוּ צָחַר־

רַחֵץ מַעַל וְהִקֵּם עַל

נִבּוֹן חַיִּים לְיוֹם בְּחַר־

רַחֵם צֶדֶק לְהַטִּיב עֵד

כֹּא שָׁמַשׁ פְּעִלּוֹת שָׁחַר :

Seguem as Taboas de que se faz menção atrás, a saber, da primeira Conjugação, Activa, chamada Kal, que he fundamento das maes todas, em que se vê com clareza os Tempos, Pessoas, Numeros & Genero: maes a hordem dos Verbos de todas sortes, para dar a conhecer em todas as Conjugações, os Perfeitos, Deffectivos, Quiecentes, Duplicados, & os Compostos; alem disto todos os Afixos dos Verbos que geramente se achão: & pello conseguinte os Afixos todos, que se ordenão nos Nomes & Adverbios.

E primeiramente.

Memoria de todos Binyanim & notas de suas hordems, Regulados pello Misqual deste Verbo פָּעַל Perfeito, Origem de todos maes modos, & he o Pezo dos Nomes.

בנינים	פִּיעַל	נִפְעַל	פִּיעִז	זֻעַל	הִפְעִיל	הִפְעִיר	הִתְפַּעֵל
העבר	פָּעַל	נָפְעַל	פָּעַל	פָּעַל	הִפְעִיל	הִפְעִיל	הִתְפַּעֵל
הבניני		החואר		החואר		חואר	
פועל	פֻּעַל	נִפְעַל	פִּפְעַל	פָּעַל	סִפְעִיל		סִתְפַּעֵל
פעול	פִּעֻל		פִּפְעַל		פִּפְעַל		
חסקור	פִּעֻל	הִפְעַל	פִּפְעַל	פִּעֻל	הִפְעַל	הִפְעַל	הִתְפַּעַל
הצווי	פִּעֻל	הִפְעַל	פִּפְעַל	פִּעֻל	הִפְעִיל		הִתְפַּעַל
העתיד	אִפְעַל	אִנְפַּעַל	אִפְעַל	אִפְעַל	אִפְעִיל	אִפְעִיל	אִתְפַּעֵל

פועל המרובע

שׁוּפֵט : מְשׁוּפָּט : מְשׁוּפָּט : שׁוּפָּט : שׁוּפָּט : אֲשׁוּפָּט :

בנין פעל הקל יסוד הבנינים

Plural.

1^a. Pe. 2^a. Pe. 3^a. Pe.

M. פִּיְעֻלוּ פִּעֻלָּתָם פִּעֻלָּנוּ

F. C. פִּעֻלָּתָם C.

Obramos obrasteis obirão

Singular.

1^a. Pe. 2^a. Pe. 3^a. Pe.

העבר פִּעַל פִּעֻלָּתָּ פִּעֻלָּתִי

C. פִּעֻלָּתָּ פִּעֻלָּתִי

Obrey obraste obrou.

Feminino

Plural Singular.

פִּיְעֻלוּ פִּעֻלָּתָּ פִּעֻלָּתִי פִּיְעֻלוֹת

Obrantes obrante,

Masculino

Plural Singular.

פִּיְעֻלָּתָּ פִּיְעֻלָּתִי פִּיְעֻלָּתָּ פִּיְעֻלָּתִי

Obrātes obrāte. בִּינּוֹי הַמוֹעֵל

פִּיְעֻלָּתָּ פִּיְעֻלָּתִי פִּיְעֻלוֹת

Obradas obrada.

הַפִּעּוּל פִּיְעֻלָּתָּ פִּיְעֻלָּתִי פִּיְעֻלָּתָּ פִּיְעֻלָּתִי

Obrados obrado

הַמְקוּר פִּעַל בְּפִעּוּל כְּפִעּוּל לְפִעּוּל כְּפִעּוּל

de m para l como b em b obrar.

Feminino

P. S.

פִּעֻלָּתָּ פִּעֻלָּתִי פִּעֻלָּתָּ פִּעֻלָּתִי

Obray obra.

Masculino

P. S.

פִּיְעֻלָּתָּ פִּיְעֻלָּתִי פִּיְעֻלָּתָּ פִּיְעֻלָּתִי

Obray obra. הַצּוּר

Plural.

2^a. Pessoa 3^a. Pe. 1^a. Pe.

M. נִפְעֻל יִפְעֻלוּ תִפְעֻלוּ

F. תִפְעֻלוּתָּ Com.

Obrarcis obrará obraremos,

Singular.

2^a. Pef. 3^a. Pe. 1^a. Pe.

הַתַּחַד אִפְעֻל יִפְעֻל תִפְעֻל

C. תִפְעֻל תִפְעֻל תִפְעֻל

Obrará obrará obraréy.

שלימים	פעל	נפעל	פעל	פעל	הפעיל	הפעל	התפעל
עבר	פָּקַד	נִפְקַד	פָּקַד	פָּקַד	הִפְקִיד	הִפְקִיד	הִתְפַּקֵּד
פועל	פּוֹקֵד	תּוֹאֵר	מִפְקֵד	תּוֹאֵר	מִפְקֵד		מִתְפַּקֵּד
פעול	פָּקַד	נִפְקַד	מִפְקֵד	פָּקַד	מִפְקֵד		
מקור	פָּקַד	תִּפְקֵד	פָּקַד	פָּקַד	תִּפְקֵד	הִפְקִיד	הִתְפַּקֵּד
צווי	פָּקַד	הִפְקֵד	פָּקַד	פָּקַד	הִפְקֵד	הִפְקֵד	הִתְפַּקֵּד
עתיד	אֶפְקֵד	אֶפְקֵד	אֶפְקֵד	אֶפְקֵד	אֶפְקֵד	אֶפְקֵד	אֶתְפַּקֵּד

חסרי פא פעל	נפעל	פעל	פעל	הפעיל	הפעל	התפעל
עבר	נָגַשׁ	נָגַשׁ	נָפַץ	לָקַח	הִנְיֵשׁ	הִתְנַפֵּץ
פועל	נֹגֵשׁ	חֹאֵד	מִנְפֵּץ	תּוֹאֵר	מִנְיֵשׁ	מִתְנַפֵּץ
פעול	נָגַשׁ	נָגַשׁ	מִנְפֵּץ	לָקַח	מִנְיֵשׁ	
מקור	נָגַשׁ	הִנְיֵשׁ	נָפַץ		הִנְיֵשׁ	הִתְנַפֵּץ
צווי	נֵשׁ	הִנְיֵשׁ	נָפַץ		הִנְיֵשׁ	הִתְנַפֵּץ
עתיד	אֶנְשֵׁ	אֶנְשֵׁ	אֶנְפֵּץ	אֶלְקַח	אֶנְיֵשׁ	אֶתְנַפֵּץ

נודי פא א פעל	נפעל	פעל	פעל	הפעיל	הפעל	התפעל
עבר	אָמַר	נֹאמַר	אָבַד	אָבַד	הִאָבֵד	הִתְאָבֵד
פועל	אֹמֵר	חֹאֵר	מִאָבֵד	חֹאֵר	מִאָבֵד	מִתְאָבֵד
פעול	אָמַר	נֹאמַר	מִאָבֵד	אָבַד		
מקור	אָמַר	הִאָמַר	אָבַד		הִאָבֵד	הִתְאָבֵד
צווי	אָמַר	הִאָמַר	אָבַד		הִאָבֵד	הִתְאָבֵד
עתיד	אֶמַר	אֶאמַר	אֶאבֵד	אֶאבֵד	אֶאבֵד	אֶתְאָבֵד

נחי פא י הקל	נפעל	הרגוש	פעל	נוסף	הפעל	התפעל
עבר	יָלַד	נִלְדָּ	יָסַר	יָלַד	הִלְדָּ	הִתְיַלְדָּ
בנוני	יֹלֵד	תּוֹאֵר	מִיָּסַר	מֹלִיד	הִלְדָּ	מִתְיַלְדָּ
פעול	יָלַד	נִלְדָּ	מִיָּסַר	מֹלִיד		
מקור	יָלַד	הִלְדָּ	יָסַר	הִלְדָּ	הִלְדָּ	הִתְיַלְדָּ
צווי	יָלַד	הִלְדָּ	יָסַר	הִלְדָּ	הִלְדָּ	הִתְיַלְדָּ
איתן	אֵלֵד	אֵלֵד	אֵיפַד	אֵלֵד	אֵלֵד	אֵתֵלֵד

נִשְׁתָּ אִזְ נִגְשׁוּ : נִשׁ אִזְ נִגְשׁוּ : אֶנְשֵׁ אֶצֶק : לִדְתִּי אֵי־לִדְתִּי : לִדְתִּי בָּהּ :
נִבְזָן נִבְזָנוּת : נִמְצָא נִמְצָאת נִגְלָה נִגְלִית : נָתַם נָתַמוּת : הִתְנַתְּמוּת :

עבר	קם בן	נבון	בונן קים	בונן	הפעיל	הפעל	התפעל
פועל	בן קם	חואר	מבונן	חואר	סקים		התבונן
פעול	בון	נבון	מבונן	בונן	סוכן		התבונן
סקור	בון	הבון	בונן קים		הבין		התבונן
צווי	קים	הבון	בונן קים		הבין		התבונן
עתיד	אבון	אבון	אבונן	אבון	אבין	איבון	אתבונן

עבר	מצא	נמצא	מצא	חבא	המציא	חבא	התחבא
פועל	מצא	חואר	ממצא	חואר	ממציא		מתחבא
פעול	מצוא	נמצא	ממצא	חבא	ממציא		התחבא
סקור	מצוא	המצא	ממצא		המציא		התחבא
צווי	סצא	המצא	מצא		המציא		התחבא
עתיד	אמצא	אמצא	אמצא	אחבא	אמציא	אחבא	אתחבא

עבר	גלה	נגלה	גלה	גלה	הגלה	הגלה	התגלה
פועל	גולה	חואר	סגלה	חואר	מגלה		מתגלה
פעול	גלי	נגלה	מגלה	גלה	מגלה		התגלה
סקור	גלות	הנגלות	גלות	עצות	הגלות		התגלה
צווי	גלה	הגלה	גלה נל		הגלה		התגלה
עתיד	אגלה	אגלה	אגלה	אגלה	אגלה	אגלה	אתגלה

עבר	חם צלל	נתם	פרד	שרד	התם	התם	התפרל
בנוני	חם צלל	חואר	סגולל	חואר	מתם		מתגולל
פעול	חמום	נתם	מגלל	שרד	מוחם		התפרל
סקור	חום	החם	פלל		החם	השם	התפרל
צווי	חום	החום	פלל		החם		התפרל
איתן	אחום	אחום	אפלל	אשרד	אחם	אחום	אתפרל

הבין הבנת או הקים הקמות: מבונן או מקים: מבונן או סקים:
אבונן או אקים: מלאת או מלא: פלל או גולל:

הפ'ל	הפעל	הפעיל	פעל	נפעל	פעל	נפעל	נפעל
התנשא	השא	השיא		נשא	נשא	נשא	עבר
מתנשא		משיא		מנשא	חואר	נושא	פועל
		מישא		מנשא	נשא	נשוא	פעול
התנשא	השא	השיא		נשא	הנשא	שאת	מקור
התנשא		השא		נשא	הנשא	שא	צווי
אתנשא	אשא	אשיא		אנשא	אנשא	אשא	עתיד

הפ'ל	הפעל	הפעיל	פעל	נפעל	פעל	נפעל	נפעל
	הטה	הטה	נכה	נסה	נטה	נטה	עבר
		מטה	חואר	מנסה	חואר	נוטה	פועל
		מטה	נכה	סנסה	נטה	נטוי	פעול
		הטותה		נסות	הנמות	נמות	מקור
		הטה		נסה	הנטה	נטה	צווי
	אטה	אטה	אנכה	אנסה	אנטה	אטה	עתיד

הפ'ל	הפעל	הפעיל	פעל	נפעל	פעל	נפעל	נפעל
התאווה				אווה	נאפה	נאפה	עבר
מתאווה				מאווה	חואר	אופה	בנוני
				מאווה	נאפה	אפי	פעול
התאווה				אווה	האפות	אפות	מקור
התאווה				אווה	האפה	אפה	צווי
אתאווה			אאנה	אאווה	אאפה	אפה	איתן

הפ'ל	הפעל	הפעיל	פעל	נפעל	פעל	נפעל	נפעל
התירא	הוצא	הוציא		ירא	נורא	יצא	עבר
מתירא		מוציא		מירא	חואר	יוצא	פועל
		מוצא			נורא	ירוא	פעול
התירא		הוציא		ירא	הורא	צאת	מקור
התירא		הוצא			הורא	צא ירא	צווי
אתירא	אוצא	אוציא			אורא	אצא	עתיד

(מגולד או מקים : ובכל הזמנים כן : וכן בנין התפלה התגולד :)
שאת אנשוא או שוא : צאת או יצוא : הוציא הוצאת :

נפֿי ונלֿהפעל	נפעל	פעל	פעל	הפעיל	הפעל	התפעל
עבר	יָרָה	נִירָה		הִנִּירָה	הִנִּירָה	הִתְנִירָה
פועל	יֹרֵחַ	חֹאֵר		מֹנֵר	מֹנֵר	מִתְנֵר
פעול	יָרוּי	נִירָה		מִנֵּר	מִנֵּר	מִתְנֵר
מקור	יָרָה וְתִ	הִנִּירָה וְתִ	יָדוּת	הִנִּירָה	הִנִּירָה	הִתְנִירָה
צווי	יֹרֵחַ	הִנֵּר		הִנֵּר	הִנֵּר	הִתְנֵר
עתיד	אֵירָה	אֵירָה	אֵיפָה	אֵירָה	אֵירָה	אֵתְנֵר

נעֿולֿא פעל	נפעל	פעל	פעל	הפעיל	הפעל	התפעל
עבר	בָּא			הִבִּיא	הִבִּיא	הִתְבָּא
פועל	בָּא			מִבִּיא	מִבִּיא	מִתְבָּא
פעול				מִבִּיא	מִבִּיא	מִתְבָּא
מקור	בֹּא			הִבִּיא	הִבִּיא	הִתְבָּא
צווי	בֹּא			הִבִּיא	הִבִּיא	הִתְבָּא
עתיד	אָבֹא			אָבִיא	אָבִיא	אֵתְבֹא

חכרי קצוות פעל	נפעל	פעל	פעל	הפעיל	הפעל	התפעל
עבר	נָתַן	נָתַן				
בננוי	נָתַן	נָתַן	חֹאֵר			
פעול	נָתַן	נָתַן	נָתַן			
מקור	נָתַן	נָתַן	הִנָּתַן			
צווי	תֵּן תִּנֵּה	תֵּן תִּנֵּה	הִנָּתַן			
איתן	אֶתֵּן	אֶתֵּן	אֶתֵּן		אֶתֵּן	

מרובעים פעל	נפעל	פעל	פעל	הפעיל	הפעל	התפעל
עבר		קָלַקַּל	רָטַפַּשׁ			הִשְׁתַּעֲשַׁע
פועל		מְכַלְכֵּל	תֹּאֵר			
פעול		מְכַרְכֵּל	חִמְרִי			
מקור		קָלַקַּל	אִמְלַל			הִתְמַהֲכַה
צווי						
עתיד		אֶכְרַס				אֶתְחַלַּח

אֲתוּדָה או אֲתִיפָה: נָתַן או תֵּן: במרובעים פֿרשׁוּ:

Nestas Taboas hay 15 Verbos acrecentados de novo.

בנוים ליחיד נוסתר יח'נמ' יח'מד' רב'נמ' רב'נמ' רב'מד'

פקר	פקרהו דו	ךך דך דג	דס	דגם	ג
3.S.M.	דה דך	דן	דן	דן	
פקרת	פקרהו תו	גי	תם תמו	תם	ג
2.S.M.	תה	תן	תן	תן	
פקרתי	פקרתיח	תיך	תים	תיגם	
1.S.M.	ה	תיך	תין	תיגן	
פקרו	פקרוהו	ך	ם	גם	ג
3.P.C.	ה	ך	ן	גן	
פקדתם	פקדתוהו	גי	ם	גם	ג
2.P.M.	ה	ן	ן	גן	
פקרנו	פקרנוהו	ך	ם	גם	
1.P.C.	ה	ך	ן	גן	
פקרה	פקרתוהו תך	גי	תם	תגם	תג
3.S.F.	דתה תה תך	תן	תן	תגן	
פקרת	פקרתיח	גי	ם	גם	ג
2.S.F.	ה	ן	ן	גן	
פקרתן	פקרתוהו	גי	ם	גם	ג
2.P.F.	ה	ן	ן	גן	
פקוד	פקודו דהו	פקוד	פקודי	פקודם	פקודנו
בלם	פקדה דנה	פקדה	פקדן	פקדן	
פוקד	פוקדו דהו דך דג	דג	דס	דגם	ג
M.S.	דה דך	דן	דן	דן	
פוקדים	פוקדיו	דיך	דיהם דס	דיגן	דיג
M.P.	דיה	דיך	דיגן דן	דיגן	
פוקדה	פוקדתו קדתו תך	תי	תם	תמו תגם	תג
F.S.	תה	תך	תן	תגן	
פוקדות	פוקדותיו	תיך	תיהם	תיגם	תג
F.P.	תיה	תך	תיהן	תיגן	

נלחו עשאו גלני הגלתי: שמי שחגי:

כנויים ליחיד נסתר יח'נמ' יח'מד' רב'נמ' רב'נמ' רב'מד'

רנו	רנ	רנ	פקדונו נדו	פקד	} כנויים
	רן		רנה רה	M.S.	
נו	ם	ני	פקדונו פק	פקדו	} כנויים
	ן		ה	M.P.	
נו	ם	ני	פקדונו פ	פקדי	} כנויים
	ן		ה	F.S.	
נו	ם	ני	פקדונו פ	פקודנה פקדונו פ	} כנויים
	ן		ה	F.P.	

רנו	רם רמ	רי	רד רד	רברו	רבר	} כנויים
	רן רמן			רברה רב	M.S.	
רנו	רם רמ	רי	רד רד	רברו רב	רברים	} כנויים
	רן רמן			רברה רב	M.P.	
רנו	רם רמ	רי	רד רד	רברו רב	מלה	} כנויים
	רן רמן			רברה רב	F.S.	
רנו	רם רמ	רי	רד רד	רברו רב	מלות	} כנויים
	רן רמן			רברה רב	F.P.	
רנו	רם רמ	רי	רד רד	רברו רב	עלמשל עליו עליך	} כנויים
	רן רמן			רברה רב	עליה עליך	

כשמות רבריהם רבריהם בחירק במקו' שוא מפני שנמשך בשוא

תושלמה

ישמע חכם ויוסף לקח וגבון תחבולות יקנה

Fim da Gramatica Hebraica.

רל שפתים

GRAMATICA

Breve da Lingua
CHALDAICA.

*Entrada para este Idioma, & principios
de suas Regras.*

**Tirada de outra maes dilatada
do mesmo Autor,**

Intitulada

מתורגם ארמית

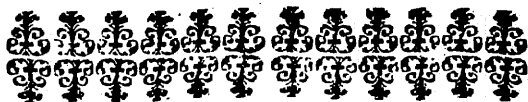
Para meditação dos Estudiosos.

Feito no Anno 5442.

Em Amsterdam.

Autor, R. SELOMO DE OLIVEIRA.

Prologo a o DAL SEPHATAY.

A *Lingua Chaldayca* he muy parecida com a *Hebrayca*, & assim se sirve della, & se acha mudança em algumas letras. Ena mesma *Lingua Chaldayca* hay differença da d. S. S. a a dos *Authores*, & *Rabinicas*, *Talmudicas*, ou *Ierusalmitana*. A da *Es-critura* he a maes elegante, que se falava na Corte de *Babilonia*, & vay apontada com as *Regras da Grammatica*.

A *estimação* desta *Lingua* se conhese, pois uza della a *S. S.* & assim o uizom os *Sabios* em *Beresit-Rabá*: & lhe chamaõ *Aramita*, porque seu principio teve de *Aram*, assim como *Kasdim* (chamados *Chaldeos*) por virem de *Kesed*, ambos filhos de *Nabor*.

A *Lingua Hebrayca* & seus *Characteres*, são chamados כחב אשורית pella razão dita em *Sanhedrin*, & lhe chamavaõ a *Lingua יהודית* por ser de *Tehuda*, & taõ-bem עברית chamada, porque era falada em *Heber-anaár*, pello decendentes de *Sem*, & de *Heber*, & seguiu depois *Abraham*: a qual ficou nos filhos de *Israel*, chamandolhe לשון הקודש *Lingua Sancta*.

Notas da Gramatica CHALDAICA.

Dividida em tres Titulos, & cada hum, em diversos Periodos.

I. Das Letras, Pontos, & dos Nomes.

II. Dos Verbos perfeitos, & das Conjugações.

III. Dos Imperfeitos, & Compostos, & dos Adverbios.

§. I. I.

Das Letras, & Pontos; & dos Nomes.

s Caracteres das letras, são os mesmos na Sagrada Scriptura, os Chaldaicos que os Hebraicos; Os da Lingua Siriaca, são outros, & o proprio he nos Pontos.

As Ietras Servis & Radicaes, são as mesmas, salvo a *Dalet* ד que serve em lugar de ש *Sin*, que diz *Que* ou *De*. Este he relativo inseparado, como דִּבְרֵי & seguindo seya como דִּבְרֵי אוֹרִיָּה ou relativo separado, como דִּבְרֵי אוֹרִיָּה

2. Trocaõse as letras ז por ע como זָאן עָאן

& por ו como קיץ קיט & por י como ישב יתב Tamin, & por ש como ישרה יסרה Semol. Convertese Taõbem א em יוד como em מֵימֶר & מֵימֶר מֵימֶר & ראש ריש

3. O ponto dagues supre letra: O Mapik mostra afixo, assim masculino como feminino, & tem os maes accentos, sua mesma ordem.

4. O genero masculino adjectivo, nos nomes, fine em א: se vem antes ת Raphé, he feminino, como טובא טבתא: bom, boa.

5. Nos Verbos, muda o kames em seva, como פקד ברא פקד ברא & nos Nomes, traz acrescentado יהום תהומא & כסף כסףא:

6. Os Nomes, he a propriedade sua como todos, só que se intrepoem נ quando presupoem א como אנת אנת & אנת אנתא por אף איב אשה: nariz, fruto, mulher.

7. O Numero he dous modos, singular & plural, & não hay dual senão ידן & outro raro.

8. As declinaçoens dos Nomes são duas: Primeira, os Masculinos, terminaõ em ילן ou יל no plural רחא רחין רחא ילן & ילן ילן Taõbem finem em feré אנת אנת como o regimen genitivo, & se acha com ל como תולן סנין: E todas as formas se vem nestes exemplos.

Singular. גבר גברא גבראה: גברן

Plural. גברין גבראי גבראי גבר

9. Hay nomes masculinos no singular, & no plural como femininos, que são a modo dos Hebraicos: אבא אבהתא אבהן

10. Segunda declinação he os femininos, que seu plural terminaõ em תא. וס. ו. :
& o regimen em ת. como ברכתא ברכין ברכת

& שיריתא שיריתא & מלכותא מלכותא תאן מלכות &

exemplo. Singular. שפירא שפירתא שפיראה

Plural. שפירן שפירתן שפירתא תאן. מן

11. O Regimen dos nomes singulares femininos, se terminaõ em תא: falta a א como

מדינתא מדינת & se tem só א se converte em n como מלח מלח: mas os masculinos que finem em א faz como כספא כסף:

O plural taõbem muda o kames - em patah - como חולדן חולדן:

12. Advirre que em lugar de regimen vem o articulo genitivo יר de, como משריתא ודאין:

13. Os cazos dos nomes se fazem com articulos separados, ou inseparados; a saber com estas letras: רל'מב: exemplo.

Separad. inseparad.

Nominativo	גבר	גברא	גבר	
Genitivo	גבר	די גבר	גבר	de
Dativo	גבר	לנת גבר	גבר	a
Acusativo	גבר	ית גבר	גבר	a
	H			Abla-

Ablativo מִגִּבְרָה מִן גִּבְרָה de
o Vocativo כֹּה הוא oh יֹם גִּבְרָה com

Este he tanto nos masculinos, como nos femininos, & os mesmos articulos hay no singular & plural.

14. Os nomes gentis fazem מִצְרָאִי מִצְרָאִי מִצְרָאִי
masculino: & o feminino מִצְרַיִתָּא מִצְרַיִתָּא :

15. O Comparativo he com o verbo יִתֵּר ou
a proposição מִן por מִן: O Superlativo
com o adverbio לְחֵדָּא muito.

16. A forma dos Pronomes, Estes são da
Primeira pessoa do genero Comun.

Singulares. אֲנִי דִּי יְתִי מִינִי

Pluraes. אֲנַחְנָא דִּירְנָא לְנָא יְתָנָא מִינָנָא

Segunda pessoa.

Sing. Masc. אַתָּה דִּלְךָ לְוַתְךָ יְתֶךָ מִנֶּךָ

Femi. אַתְּ דִּלְךָ לְוַתְךָ יְתֶךָ מִנֶּךָ

Plur. Masc. אַתְּ דִּלְכֹּן לְוַתְכֹּן יְתֶכֶן מִנֶּכֶן

Femi. אַתְּ דִּלְכֵּן לְוַתְכֵּן יְתֶכֶן מִינֶכֶן

Terceira pessoa.

Sing. Masc. אִיהוּ דִּילֵיהּ לְוַתִּיהּ יְתִיהּ מִנֵּיהּ

Femi. אִיהִי דִּילֵהּ לְוַתֶּהּ יְתֶהּ מִנֶּהּ

Plur. Masc. אִינֵן דִּילְהֹן לְוַתְהֹן יְתְהֹן מִנְהֹן

Femi. אִינִי דִּילְהֵן לְוַתְהֵן יְתְהֵן מִנְהֵן

17. Os sobre ditos são considerados longin-
cos; Os propincos são estes.

רָן S.M. דָּא F. : אֵילִין P.M. אֵילִין F.

Estes

Estes pronomes vem dipois do nome, גְּבֵרָא : אֲנִי מִלְכָּא :
 Os outros affima, vem antes. תְּרִין :

18. Os Pronomes compostos, exemplo.

Singular & Plural,		פְּתֻמָּא פְּתֻמִּין	
1 ^a . Pe. C.	פְּתֻמִּינָא	פְּתֻמָּא	פְּתֻמִּי
2 ^a . Pe. M.	פְּתֻמִּיכֻן	פְּתֻמָּכֻן	פְּתֻמָּךְ
	F.	פְּתֻמָּכֻן	פְּתֻמָּךְ
3 ^a . Pe. M.	פְּתֻמִּיהֻן	פְּתֻמָּהוּם	פְּתֻמָּהּ
	F.	פְּתֻמָּהוּן	פְּתֻמָּהּ

19. Os dos nomes femininos, são as mesmas
 declinaçoems, como em חֻקְמָתָא & com
 pronomes premitivos פְּתֻמָּא רִידִי, רִידֶךְ רִידֵיהּ :

O nome אֲבֻדָּא אֲבֻדָּתָא אֲבֻדָּתֵךְ אֲבֻדָּתֵיהּ
 אֲבֻדָּךְ אֲבֻדָּהּ אֲבֻדָּתֵךְ אֲבֻדָּתֵיהּ :

O pronome precede a o nome sustantivo,
 como עֵל רִידִי רִאֲסָךְ :

20. Os numeros Cardiaes masc. תְּרִין תְּלָתָא :
 femin. תְּרִין תְּלָת : são Comuns עֶסְרִין
 & dahi para sima.

Os numeros ordenados, M. קְדַמָּא

F. קְדַמָּתָא Singular; & Plural.

קְדַמִּינָא קְדַמִּינֵךְ קְדַמִּינֵיהּ F. M. קְדַמֵּיךְ קְדַמֵּיהּ

Os Abstractos פְּלֻגָּא פְּלֻגָּתָא תְּלָתֻרֵּי רְבֻעֻרֵּי :

*Estas são breves Regras, que servem
 em Daniel & Hezrá.*

§. 2. II.

Dos Verbos Perfeytos, & das Conjugações.

YNstrucção dos Verbos Chaldaicos tanto regulares Perfeytos, como irregulares Imperfeytos; Variaõ por 3. Conjugações Activas, & as Passivas, que fazem seis.

2. Dos Regulares perfeitos & os Activos, A Primeira Conjugação, tem estas formas. פִּקֵּר פִּקֵּר פִּקֵּר פִּקֵּר

(A) Exemplo da primeira Conjugação activa vem na Taboa. פִּקֵּר פִּקֵּר

3. Nos פִּקֵּר פִּקֵּר פִּקֵּר פִּקֵּר no futuro & infinitivo a muda em יִקְרֵי como יִקְרֵי יִקְרֵי יִקְרֵי יִקְרֵי & מִיִּמְרֵי מִיִּמְרֵי מִיִּמְרֵי מִיִּמְרֵי:

4. O Vau Conjuntivo, não converte nunca, & diz וְיִמְרֵי וְיִמְרֵי:

(O) No Infinitivo vem os Pronomes no cabo da Taboa.

Optativo modo מִיִּמְרֵי oh si fora.

5. A Passiva sua se lhe acrescenta מִיִּמְרֵי como מִיִּמְרֵי מִיִּמְרֵי : E antes de a ש da raiz a o n a saber מִיִּמְרֵי:

(B) Exemplo da Conjugação Passiva, na Taboa מִיִּמְרֵי מִיִּמְרֵי:

6. Segunda Conjugação dos Perfeitos, com daques, קִדֵּשׁ קִדֵּשׁ קִדֵּשׁ קִדֵּשׁ & se a do meyo he

he gutural, צריך גרף כריב:

(1) Exemplo da Conjugação segunda vem na Taboa, פקיר פקירת:

7. A Passiva sua איתפקיר preterito, & o futuro אית או אית:

(7) Exemplo na Taboa.

8. A terceira Conjugação he a primeira letra א em lugar do ה no Hebraico אחקיר & אכניש com seré. E sendo a ultima gutural, אצחק:

9. Em אלה נהי פא אלה mudaõ em Vau וי como אוברתא ou הוברתא:

(7) Exemplo na Taboa, desta Conjugação.

10. A Passiva da terceira não difere da da primeira Conjugação, salvo quando faz como o Hebraico, היתקן & היתקן & היתקן:

11. Composição dos Verbos com Pronomes, como פקיר פקירני פקירני &c.

(1) Exemplos destes afixos vem na Taboa.

12. Nos Verbos das Conjugações, hay algúas differenças & variedades.

1 פִּעַל פִּקְרַתְּ חִ: פִּקְרִית דִּית: פִּקְרֵנָא גִן: פִּקִּיר פִּקִּיר:

פִּקִּיר פִּקִּיר קִיר קִיר קִיר: אִתְּפִקִּיר קִיר קִיר:

נִפְקִיר קִירִין: תִּפְקִיר קִירִין: תִּפְקִירֵנָא קִירִין:

2 אִתְּפִעַל כִּתְּפִקִּיר פִּקִּיר: אִתְּפִקִּיר אִת: נִתְּפִקִּיר דִּית:

תִּתְּפִקִּירִין דִּין: תִּתְּפִקִּיר דִּין:

תִּתְּפִקִּירֵנָא פִּקִּירִין: יִתְּפִקִּירִין דִּין:

3 פִּעִל פִּקְרִית דִּית: נִפְקִיר נִפְקִיר:

4 אִתְּפִעַל

4	אִתְּפַקֵּד	אִתְּפַקֵּד קִד :	אִתְּפַקֵּד אִית :	תִּתְּפַקֵּד קִד :
5	אִתְּפַקֵּד	אִתְּפַקֵּד קִד :	קִד :	קִד :
6	אִתְּפַקֵּד	אוֹתְפַקֵּד	כִּמוֹ הַעֲבָרִית :	כִּמוֹ הַעֲבָרִית :

§. 3. III.

Dos Perfeitos, & Compostos, & dos Adverbios.

YNstituyção dos verbos Deffectivos, & quiecentes Chaldeos, irregulares.

Dos Deffectivos Nun, נִזְכַּר נִזְכַּר נִזְכַּר preterito; & imperativo מִזְכֵּר מִזְכֵּר infinitivo o futuro אִזְכֵּר com dagues, & com יִזְכֵּר & אִזְכֵּר & אִזְכֵּר :

A Passiva sua אִתְּנִזְכַּר preterito &c.

2. Segunda Conjugação, pret. נִזְכַּר &c.

A Passiva como nos regulares perf.

3. Terceira Conjugação אִנְזַב אִנְזַב & hay com הַנִּזְכַּר :

4. Dos quiecentes יִזְכֵּר, יִזְכֵּר preterito, o futuro אִזְכֵּר & אִזְכֵּר :

O Verbo אִכֹּל faz אִכֹּל : difere do verbo אִכֹּל que diz אִכֹּל :

A Passiva אִתְּאִכֹּל &c.

5. Segunda Activa יִזְכֵּר :

Passiva אִתְּיִזְכַּר pret. & fut.

6. Terceira Activa הִזְכֵּר &c. & faz אִזְכֵּר & אִזְכֵּר :

7. Dos

7. Dos Verbos quiecentes א, está dito em terceira Conjugação regular perfeita.

8. Dos Verbos נהי ע' monosílabas טוב פוש
faz אָתִיב טב טבָּהּ futuro :

A Passiva אִיתְּבַּת &c. (& קָאִים no hebraico.
תוב : תִּבְּרָא תִּבְּרָא תִּבְּרָא imper. (וְקָאִים) :

9. Em segunda Conjugação, pretito קָיִים :
Passiva, אִיתְּקִיָּם :

10. Terceira Conjugação Activa אִתְּבִּיב
ou אָקִים & הִתְּבִּיב :

Passiva não difere da passiva primeira אִתְּבַּת
ou pello modo hebrayco הִתְּבַּת :

11. O Verbo הוּהּ sempre serve no tempo
presente, & no preterito imperfeito,
& no futuro, com participio.

12. Dos quiecentes da terceira letra א ou ה
como אָתְּבִיב & גָּלָא קָרָא : & hay com
' Tod no fim גָּלָא :

13. Primeira Conjugação גָּלָא גָּלִית futuro
הִתְּבִיב ou אִתְּבִיב :

Passiva אִתְּגִלָּית :

14. Segunda Conjugação Activa, גָּלִי גָּלִיר
& com Tod em lugar do dagues יִשְׁעִי :

Passiva (אִשְׁתְּעִי) não difere da primeira אִתְּגִלָּית :

15. Terceira Conjugação אִתְּגִלָּית futuro
הִתְּגִלָּית ou אִתְּגִלָּית :

A Passiva como a primeira.

16. Dos Compostos do Aleph א ou Tod ' no
princi-

principio & fim, como **אָהָא אָהָא** ou **יְיָ יְיָ** & com **נאָן** ' no principio, & **יֹד** ' no fim, como **יָד** :

17. Primeira Conjugação o verbo **אָהָא** & **אָהָא** preterito **אָהָא אָהָא** :

Passiva, **אָהָא** :

No Hifyl, **אָהָא** & **אָהָא** com o **יְיָ** mobil.

18. Terceira Conjugação de **אָהָא** diz **אָהָא** de **יְיָ** diz **אָהָא** com dagues, de **יְיָ** diz **אָהָא** :

19. Dos duplicados **קָקָק קָקָק** miudo, segue o estilo dos hebraicos.

20. A propozição **לִי** faz **לִי לִי** & **לִי** em **לִי** são artigos das letras.

21. Propozição com pronomes he **קָקָק קָקָק** & com plural (**קָקָק קָקָק**)

22. Os Adverbos são de diferentes modos:
De Propozicoems.

De Tempo **קָקָק קָקָק** : De lugar **קָקָק קָקָק** :

De quantidade **קָקָק קָקָק** : Ynterogando **קָקָק קָקָק** :

Negando **קָקָק קָקָק** : Afirmando **קָקָק קָקָק** : De-

mostrando **קָקָק קָקָק** : Rogando **קָקָק קָקָק** : Duvidando

קָקָק קָקָק : Conjugando **קָקָק קָקָק** : Dividindo

קָקָק קָקָק : Copulando **קָקָק קָקָק** : Diminuindo **קָקָק קָקָק** : Aug-

mentando **קָקָק קָקָק** :

De Interjecçoems **קָקָק קָקָק** : De Conjun-

çoems **קָקָק קָקָק** & **קָקָק קָקָק** :

23. Este breve rezumo, he bastante para o estudioso, & com o exercicio, se

aug-

augmentará na perfeição da Lingua, & reparando nesta brevidade, achará nella o effencial.

24. As Rayzes dos vocabulos, se veráõ as letras que são servis, & o dagues que vem por falta de letra, com que fica a raiz, como nos hebraycos; & sabendo o seu sentido no Chaldayco (pella ordem da explicação dos vocabulos) se pode conjugar, como aqui se mostra.

Segue hũa Taboa em que estão, As Conjugações seis, assim Activas, como Passivas. E juntamente os Affixos Compostos, que se achão nos Verbos.

E quem sabe a Gramatica Hebrayca, reconhecerá logo, qual he primeyra, segunda, & terceyra pessoa, & se he masculino, ou feminino, & o que he singular & plural, tanto nos verbos como nos affixos, porque o mesmo he na Chaldayca.

F I M.

סוף

תפשת מועט תפשת

7 Conjugação Passiva אִתְּפִיל

העבר	אִתְּפַקֵּר אִתְּפַקְרִית : פַּקְרִית אִתְּפַקְרוּ : קְרַתוּ : קְרַנָּא
F.	אִתְּפַקְרִית אִתְּפַקְרִית : אִתְּפַקְרוּ : פַּקְרִית
הפועל	מִתְּפַקֵּר מִתְּפַקְרִין מִתְּפַקְרָא מִתְּפַקְרוּ
המקור	אִתְּפַקְרָא ועם בכלם
הצווי	אִתְּפַקֵּר אִתְּפַקְרוּ אִתְּפַקְרִי אִתְּפַקְרַנָּא
העתיד	אִתְּפַקֵּד אִתְּפַקְדִּי אִתְּפַקְדִּינָּא אִתְּפַקְדִּינָּא
את"ן	תִּתְּפַקֵּד תִּתְּפַקְדִּי תִתְּפַקְדִּינָּא תִתְּפַקְדִּינָּא

ה Terceira Conjug. הכבד הנוסף אִתְּפִיל Activa

העבר	אִתְּפַקֵּר אִתְּפַקְרִית אִתְּפַקְרוּ אִתְּפַקְרַנָּא
	אִתְּפַקְרִית אִתְּפַקְרִית : אִתְּפַקְרוּ : אִתְּפַקְרַנָּא
הבינוני	מִתְּפַקֵּד מִתְּפַקְדִּי מִתְּפַקְדִּינָּא מִתְּפַקְדִּינָּא
המקור	אִתְּפַקְדִּי אִתְּפַקְדִּינָּא ועם האותיות
הצווי	אִתְּפַקֵּד אִתְּפַקְדִּי אִתְּפַקְדִּינָּא אִתְּפַקְדִּינָּא
העתיד	אִתְּפַקְדִּי אִתְּפַקְדִּינָּא אִתְּפַקְדִּינָּא אִתְּפַקְדִּינָּא
	תִּתְּפַקְדִּי תִתְּפַקְדִּינָּא תִתְּפַקְדִּינָּא תִתְּפַקְדִּינָּא

A Passiva, he como a primeira, ou como no Hebrayco com הָפִיל ou אִתְּפִיל f. : הא

ו Os Affixos כְּנוּיִם

עבר	פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא
F.	פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא
עתיד	פַּקְדִּי פַּקְדִּינָּא : פַּקְדִּי פַּקְדִּינָּא : פַּקְדִּי פַּקְדִּינָּא : פַּקְדִּי פַּקְדִּינָּא
F.	פַּקְדִּי פַּקְדִּינָּא : פַּקְדִּי פַּקְדִּינָּא : פַּקְדִּי פַּקְדִּינָּא : פַּקְדִּי פַּקְדִּינָּא
צווי	פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא
F.	פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא
בינוני	פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא
פעול	פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא : פַּקֵּר פַּקְרִינָּא

(O) O Makor está antes nas Notas.

מקור מפקד מפקדי: ד: היה: דגא דגא: כון: הון: הום
 דין דה דהא כן הן F
 NB פקד דני דינני: היה דיניה: דגא דגא: דיניה:
 דה דהא דיניה:
 אפקד גן או נון: גין או גן: (בנחילמד גלוגלען)

סוף

לב נבון יבקש דעת.

דברי רד"ק בסוף ספר השרשים

וזהנני קורא לכל הקורא בספר הזה שיביט אליו
 בעין אהבה ורצון ולא בעין קנאה ולצון וכו'
 ועוד כי כל ימי התעסקי בו רוב מלאכת היה
 בלמוד הגערים בחלמודי עב"ר:

תושלמה

FINIS

Laus Deo.

*Das Palavras que vem nestas Notas da
Gramatica Chaldeyca.*

§. I.

1 דפקר	Que encomẽdou
די ברא	que criou
רי משריה	que sua sultura
2 עאן	ovellas
קיט	verão
זהב	ouro
יחב	esteve
עשרא	dez
מימר	dito
ריש	cabeça
4 טבא טבא	boa bom
5 פקד ברא	mandou criou
תהומא	abissino
כספא	prara
6 אנת את	tu
אנסא	nariz
אנכא	fruto
אנחא אחחא	mulher
7 ירין	maos
8 דתא דתא	ley as leis
אילן	arvore
אחי אחין	fiadae
חורן	bois
סניאן	muytos
גבר נכרא	varão
גברין נכראי	varones
9 אבא	pay
10 ברכא	benção
מלכותא	reynas
שירתא	canção
שורחא	cançoens
שפירא	fermozo
שפירן	fermozos

11 מדינתא	provincia
מלא	palavra
כבה	prara de
חולון	geraçoes
12 מטריתא	jeal
15 יחיר	maes que
לחרא	muyto
16 אנא	eu
ררי	meu de mi
לי	para mi
יחי	a mi
מי	de mi
18 פתומא	preguaõ
פתומי	meu preguao
פתומך מין	teu preguao
פתומיה מה	seu preguao
19 חכמתא	sciencia
אבונא	nosso pay
אכחחא	nossos paes
על ירין	por suas maos
20 חר	hum
חרין	dous
חלחא	trez
חרא	hũa
חרחין	duas
חלח	trez
עמרין	vinte
חלחין	trinta
קומא	primeyro
קומיחא	primeyra
קומיא	primeyros
קומייתא	primeyras
פלנית	amerade
חלחח	terço

רבעת quarta parte

§. 2.

2 מקד מקד	Encomendou
מקד	mandaste
מקד	mandey
3 אימד	direy
אימל	irey
איכול	poderey
4 ואמד	& dixey
והימד	& diras
הלואי	oxala
5 אהכניש	fez entrar
איחאכל	foy comido
אשתכח	foy achado
איחמד	foy mandado
6 קריש	santificou
פליג	repartio
רכר	governou
מליל	falou
צריף	ajuntou
בריד	bendixey
סריב	porfiou
8 אמקר	fez mandar
אחקיף	fez forte
אכניש	fez apanhar
אצמח	fez floecer
9 אוכזתא	fizeste perder
10 המקר	foy vizitado
החקד	foy ordenado
הנחה	foy posto
11 מקרינני	me vizitou

§. 3.

1 נוק Danou

נמר	guardou
נסיב	tomou
אמר	guardarey
2 נמר	guardou bem
3 אוק	fez danar
אנציב	fez parar
הנמק	tirou
4 יירע	snube
אינרע	faberey
איכול	poder
איכול	comer
5 יקר	precioso
6 הורע	faz saber
אביש	fez secar
איוק	fez mamar
רוביל	levou
8 חוכ	toroar
מוש	maes crescer
9 קיים	afirmou
10 החיב	fez tornar
11 הוה	foy era
12 גלא	descubriu
חווה	vio
14 שיצי	ralhar
גלי	cativar
15 אנלי	fez cativar
16 יד	confessou
יני	enganou
נרי	estilou
17 אחית	vieste
אסיתא	laraste
אחסי	foy curado
היתר	muxeraõ
אשתר	beberaõ
18 איתר	trouxey
19 רוקק	miudou
21 קרם	dianter antes

כעת 22	agora	סניא	muyto
אדון	agora	מאים	mas se
הכא	aqui	דילמא	quiçaes
חמן	alli	כחרא	juntamente
אן	adonde	ביני	entre
מאן	quem	אך	ainda
כר	fora	וער	pouco
אלא	senão	חו	maes
כדנא	com isto	חדר	alegria
כך	assim.	ווי	guaya
הא	eis	המול בכין	por tanto
בבער	pedindo	אף על פי	com ser
כמה	quanto	אף על גב	com tudo

F I N I S.

L A U S D E O.

Anno 5449.

כי לקח טוב נתתי לכם תורתִי אל תעוּבוּ

הנהגת המדקדק

בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך

בלבי הבית יחפרד והוא לשמוש • לבי התיבה מתחלקת לב שלי • לב הוא שם דבר • לב יחיד לבות רבים שרשו לבב מן הכפולים • התואר נלבב והשם לב ולבב • היוזר כנוי ליחיד מרבר ומשותף • הבית בית השמוש כאותיות כלב • נקוד שוא כמשפט • דגושה שהיא בגר כפת בראש מלה • והבית השני דגושה לחסרון בית השורש היא היית יחציעת :

צפנתי בשקל פקדתי על משקל פעלתי • הוא פועל עבר ליחיד מרבר ומשותף • מבנין פעל הקל • שרשו צפן מן השלמים • התואר צופן עם דבר מצפון • התיז מאותיות תיו מנה לאורות יחיד מרבר ומשותף • התיז בדגושה שוא אחר שוא נח כאותיות בגר כפת :

אמרתך התיבה מתחלקת אמרה שלך • אמרה שם דבר אמרה יחידה אמרות רבות והסמיכות אמרת שרשו אמר מן נחי פא אלף • התואר אומר שם דבר אומר מאמר אמרה • הך כנוי ליחיד נמצא וזכר • הת' במקום האמורה לנקבה : מלה שרשה מען • הלמד ל' השמוש • בשוא כנכון • או יתכן להיות שרשה ענה והסם נוספת מאותיות האסניות :

לא אחטא מלה וכן שרשה מן השניים : בפלס אמצא ובשקל אפקוד אפקד על משקל אפעל • הוא פועל עתיד ליחיד מרבר ומשותף • מבנין פעל שרשו חטא מן גזירת נחי למר אלף • התואר חוטא שם דבר חטא וחטאה • האלף מאותיות איתן להורות יחיד מדבר משותף : מלה מורכבת מן למד השמוש עם הך כנוי ליחיד נמצא • וגם ליחידה נמצאת שמשמרת לזכר או לנקבה : **תם** :

Adiçoes nas Razas do Hes-Haym.

אלה

השרשים נוספים בביאורים וצריך להביאם במקומם
בכפר עץ חיים * עם אותם שנשמעו וחסרו עוד ברפס
ונרשמו כבר בסוף הספר שם :

Redondes	שרך אנן הסהר	אנן
El cuchillo	את המאכלת	אכל
Tajar los tajaré	אסוף אסיפס	אסף
Y la mistura	והאספסוף אשר בקרבנו	
Ofrenda	אשה ריח ניהות	אש
Defolalos	האשיכם אלהים	אשם
La entrada	שומדי המבוא	בוא
Adentro	אחוריהם ביתה	בית
Lugares	בתים לכדים	
Cortinas	בתים לאשרה	
Honduras de, corriente	עד נככים	בכה
La mayor	ותאמר הבכירה	בכר
Como primerissa	צרה במבכירה	
Engaño	כל דברי בלע	בלע
Como cubrir	בבלע אח הקדש	
Pastaré pasiere apacentaré	כי יבער איש	בער
Mi peticion	את בקשתי	בקש
Hijo de	ומה בר בשני	בר
Y escogerás, rofará	ובראח לך שם	ברא
Tus barraganes, valientes	וחתו גבורין	גבר
Y hizo bolar	ויגז שלום	גוז
Sierras, cortador	ובמגורות הגרול	גזר
Dizicrta	ארץ גזרה	

Como vuestro semejãte	הילדים אשר בגילכם	גיל
Y ananos	וגמרים	גמר
Y apuntó	ויגמול שקרים	גמל
Aperfeccionan, gualardona.	לאל גומר עלי	גמר
Arrebataron	לא גרמו לבקר	גרם
Y persiguieron alcanfaron	וירבקו פלשתים	רבק
Batien	קול דורי דופק	דפק
Hec	הנה	הנה
Prision, fepo	Agora, aqui	הנה
El canto	אל המהפכת	הפך
Psalterios muzicales	עת הזמיר הגיע	זמר
Sus manchas	כזמרות	
El desseo	וגמר חברבורותיו	חבר
Y esmoversean	ויסתכל התגב	הגב
Aseladan, estremecien	ויחנרו	חגר
Partes, rincones, cantos	החודרת להם	חדר
Compañã de lança	וחרדי תימן	
Aldeas de Yair	חית קנה	חיה
Tu Criador	חנות יאיר	
Harã deleytar	אל מחוללך	חלל
Gixaros de, alifadas	ועצמאדך יחליץ	חליץ
Mi mocedad	חלוקי אבנים	חלק
Aplafada	בימי תיפ	חרף
Quesos, apertaduras	נחרפת לאיש	
Con China	ונהרצי החלב	חרץ
Haziente mover	ויגרץ בחצץ שני	חצין
Rodado, manchado	ה' מטלטלך	טיל
Tu razonamiento	נקוד וטלח	טלא
Sustento	ובין טעמן	טעם
	וחתך טרף לביתה	טרף

Arregistense	יבשו אויב	יבש
Jurisdicion	ירם partes quicios	יד
La partera y paren	המילדת וילדו	ילד
Fueron criados	בסרס הדים יולדו	
Y alinajaronse	זית לילדו על משפחותם	
Lleva	היליכי את הילד (יבשרש הלך)	ילך
Y tirará, limpiar	ייעה בדר	יעה
Tu fuziedad	וכסית את צאתך	יצא
Los chiquitos	הצאצאים והצמעות	
Se enforteserá	לבו יצוק כמו אכץ	יצק
Mi anima, gloria	אף כבורי ישכון	כבר
Vedó, impidió	ולא כהה בחם	כהה
Rugieron, rebolvieronse	נכמרו רחמיו	כמר
Sera apañado apartado	ולא יבנף עוד	כנף
Y hastilla	וכפיס סעץ יעננה	כפס
Los principes	ואת הכרי	כר
Prados	לכשו כרים הצאן	
Por labradores	לכורמים וליוגבים	כרם
Conturbando	הכרע הכרעחיני	כרע
De arrodillarse	מכרוע על ברכיו	
Labradas	ברותות ארוים	כרת
Y el Kerety	והברתי והפלטי	
En el horno	במלט במלבן	לבן
Y olmo	אלון ולבנה	
Como choza	כמלונה במקשה	לון
Y querellaron	וילונו כל עדת (מלינים)	
Mi carne	כדוי לחמי (ללחם)	לחם
Dicipulo	סבין ים תלמיד	למר
Abezado	פרא למור מרבר	
Con aguijon	במלמר הבקר	

Los relampagos	ואת הפירים (כלפירים)	לפר
Mis mexillas	טורבק מלקוח	לקח
Flamean	ואש מתלקחת	
Abondo de	מסת גרבת ירך	מסס
Chupaste	שתית סצית (למען תמוצו)	מצה
Y con afeytes	ובתמרוקי הנשים	מרק
Alizamiento	תמרוק ברע	
Y enloqueciofe, hablar	ויתנבא בתוך הבית	נבא
Canfar te canfarás	נבול חבול	נבל
En la secura, clizicrta, enxuta	כאפיקים בננב	ננב
Hará hablar	כן יזה גוים	נזה
Llanura, valle	נחל השמים	נחל
Relincho, estarnudo	נחרת סוכיו	נחר
Argollas del cadenario	כפות המנעול	נעל
Mi grillon	אשליך נעלי	
Y reposó	שבת וינפש	נפש
Principes, nuves	נשיאים	נשא
Machados, destrales	במסמרות ובמקבות	נקב
Si me entregarán	היסגירוני בעלי קצילה	סגר
Lunares, redondos	והשהרונים	סחר
Y emprestarás	והעבטת (תעבוט)	עבט
Tu boca	המשביע בטוב עריך	עדה
Liguaduras	מעדנות כימה	ערן
Prea	יאכל ער	עור
En mientras	עור חונו mas, auno בעור	
Sus vasos, cubas	עשינו מלאו	עטן
Sobre, con, cerca, a, en	על עליו	על
Almoranas, tapados, ocultos	ביפולים	עפל
Faxado, bendado	עקור ומלאו	עקד
Decicordio	עלי עשור (יעשור)	עשר

Cavas	ולחפור פרות	פור
Abrir prizion, y tomarlos	פקח קוח	פקח
La lima de bocas	והיתה הפצירה פים	פצר
Los juntantes	הפורטים על פי הנבל	פרט
Despedaçar pedaços	פתות אותה פתים	פתת
Y soltó	ויפתח את חנמלים	פתח
La llave	ויקח את המפתח	
Espadas	והמה פתיחות	
Hilo pañuelo	צמיד פתיל	פתל
Por voluntad	לצבי ולכבוד	צבה
Y lo justificaré	והצדקתיו	צדק
Rubio. (loiro dorado)	שער צהוב	צהב
Y ajuntaronse	ויצמו	צום
Su quicio	הדלת תסוב על צירה	צור
Altura de	צחיח סלע	צחה
Securas	צחצחות (צחיתה)	
Em garafa, feno	טמן עצל ירו בצלחת	צלח
La tienda	אל הקבה (ובשרש נקב)	קבב
Fiez, borra	את קובעת כוס המרעלה	קבע
La yedra	על הקיקיון	קיק
Esculpidura	מקליעת פקנים	קלע
Compañã de lança	חית קנה	קנה
Como espuma	כקצף על פני מים	קצף
El viguan	המקרה במים	קרה
Pelarán peladura	לא יקרחו קרחה	קרח
Resplandeció, lustró	כי קרן עור	קרן
Será aparecido	יראה כל זכורך	ראה
Por desprecio	לראות כן	
Grande	(רב basta) רבתי עם	רבב
Mixiricó, misturero	לא רגל	רגל

Rodillas, pies, piernas	מרגלותיו	
Su compañía	שרי יהודה רגמתם	רגם
En funda	כצור אבן כמרגמה	
Cura de quebradura	ועלהו לתרופה	רוף
Amartehe	ארחמך ה'	רחם
moça dos moças	רחם רחמתיים	
Abarcan	רוכב שמים	רכב
Y hizieron subir	וירכיבו את ארון ה'	
Alçadvos, apartadvos	הרומו סתוך הערה	רמם
Pavones	כנף רגנים	רגן
gritar, clamar	אל הדנה	
Y corriste	ותירץ עמו	רצה
Y faliva	מכלימות ורוק	רקק
Y condenarán	והרשיעו את	רשע
Con vermellón (bernis	ומשוח בששך	ששך
Anca	חשפי שובל	שבל
Su soltura	ואת שברו	שבר
Tus olas, ondas	כל משברין וגלץ	
Hago ēfintar y no hago parir	האני אשביר	
Creferás	ביום נטעך חשנשני	שנה
De teta, deleyte	משוד תנחומיה	שרד
Moças cativas, y muzicas	שרה ושרות	
Mis enemigos	למען שוררי	שור
Eftendida	חץ שחוט	שחט
vertera	מי ישכב	שכב
Jarro	משכב וכפות	
Sus vezinos	ואל כל שכניו	שכן
Dexar, largar	שול תשולו לה	שלל
Alli.	שם שם לו (שמים בשורש שום)	שם
Maravillarfeá	ישום וישרוק	שמם

Y hizo apañar, obedecer	וישמע שאל	שמע
Te espavorefas	אל תשתע כי אני אהך	שעה
Y mis beverajes	שמני ושקוי	שקה
A la pila	אל השוקת	
Con almagre	ימארה בשרד	שרד
Salinas	משרפות מים	שרף
Las cobras ardedoras	נחשים השרפים	
Angeles, Seraphines	שרפים עומרים	
Pintados, peyados	שרוקים ולבנים	שרק
Y señalará	ותאר הגבול	תאר
Alguaya, o colgaduras	ותוללנו שכחה	תלל
A almenas	בנוי לתלפיות	

אלם • אסנותיו ארמנותיו : ארו • וארוי' וחרוי' : כתת ושרש גכת :
 נול • מולות מזרות : נתק • אתקנך : סכל • והשכלות : כפח •
 ושפת : פלא • וחפליתי ופרא יפריא creferá קרא
 ראש principal Capitan שנה שגין. plazer delicia.
 מלאכה' מדאבות עבודה ומעשה Artes

Mecanicas 7.	פעולות	Liberaes 7.	חפשיות
Manifectura	הצמר	Gramatica	דקדוק
Agricultura	הארמה	Logica	הגיון
Architectura	הבנין	Rethorica	הלצה
Pintura	הציור	Arithmetica	מספר
'Tanger	השחוק	Geometria	תשכורת
Armas	בלי ויין	Muzica	ניגון
Navegaçaõ	הספירה	Astrologia	חכונה
Buscar	בקש בעה	Principe	נגיד נשיא קצין שר

: מעשה סיפור מקרה Historia

(אכילה פרס : הצי ככר של ח' ביצים :)

תם ונשלם שבח לאלהינו מלך העולם

Adiçoes na Gramatica.

Fol. Reg.

8. 6. *Dagues.* E se acha sem o dagues
מלכות & שמש ou נבכים
לער מלקות:
13. 3. *Verso.* O *Rabiah* com *Geris* (que
traz no cabo do verso) ou sem elle.
14. 14. E אפקור & naõ acrescentada nos
nomes, a saber אהים :
15. 6. *הה' אין כצין* Excluese este da regra,
conforme a Mesará.
16. 5. *Adiante.* Sua pronunciaçaõ he
maes floxa.
17. 20. *Copulativo.* Ou conjuntivo.
17. 26. וְאֵנִי עֹשֶׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה & עֹשֶׂה וְאָמַר :
35. 8. *Yefabab.* (יִגְלַח יִשְׁבַּח) יִפְקֹר .
36. 1. נחי עין יור sendo dos יצין
48. 29. : מגולל מפלל צ'ל כן במקום מקיים
25. 10. E terminam ם masculino ,
וְ feminine.
4. 19. חמ'ט לפ'ק 5449. חמ'ט לפ'ג. 5000. ה' :

Por dar noticia aos curiozos, vem aquy este Alpha-Betá das Letras Sirciacas.

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
 ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
 ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
 ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

NB. he אל / he לא / he לל.

As Vogaes a e i o u

Nestes caracteres e Lingoa Chaldea, estão
escritos os Psalmos: e tem por Titulo

כלבן ומזמורא דרוד מלכא ונביא
 כתבא דמזמורא דרוד מלכא ונביא